Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Гаргажа эхилhэн 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 95 (13890) | 1975 оной апрелиин 23, среда | Сэн 2 мүнгэн.

Владимир Ильич Ленинэй түрэhөөр 105 жэлэй ой

Хэтэдээ мүнхэ революционно интернациональна hургаал, империализмда эсэргүү, социализмын ба коммунизмын илалтын түлөө бүхы оронуудай ажалшадай тэмсэлэй туг—марксизм-ленинизм мандаха болтогой!

(1975 оной Майн 1-дэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан Уряануудhаа).

В. И. Ленин. 1922 он, августын эхин. Горко.

ТАСС-ай фотохронико.

МАЙН 1-нэй АЖАЛАЙ ВАХТАДА

ГАЗАРАА ХАХАЛЖА ЭХИЛЭЭБДИ

...үшөөл хүйтэбэр ...hаань, аймагай урда гэжэ тоологдодог ...эндэхи нютагта ...газар, илангаяа хабартай үбэр талын по...рhэн дээгүүрээ ни...гыдэ гэдэбэ.

...hээ элhэлиг хүрьhэ...рые эртэнhээ хаха...аар элдүүрилээгүй ...мнай хуурай hал...лэгдэжэ дээгүүрээ ...ад, бии байhан ...тонниинь дэмы hа...ад. Энээниие ха...жа, манай совхо... хабар зохид хаhа са...дангүй газараа hай...халха гэжэ оролдоно.

Нигээд абаhаар тарилга хэгдэхэ 1.800 га сэбэр паарай, мүн 1.481 га намарай паарай заримыень түрүүн борнойлжо, шииг нойтыень хушаа hэмди. Бидэ бүхы паараа борнойлоогүйбди. Юуб гэхэдэ, шииг нойтоор багашаг үбэлжэhэн газарые хабар борнойлоо hаамнай, хүрьhэниинь бүри ехээр хатаха байна. Буртаг үбhэгэй газарыень hайса хаража, борнойлоод, бэшэндэнь үрэhэ тарихын урда культиваторнуудые ябуулжа, хүрьhыень зөөлэрүүлхэдэ дээрэ гэжэ тоолодогбди. Газараа борнойлходоошье, хүрьhэ hалхинда хиидхүүлхэгүйн тула тусхай БИК түхэлэй бороной шэрээбди.

Совхоз соогоо эгээн түрүүлэн нэгэдэхи отделениин тракторна бригада (бригадирынь Б. Очиров) тариаландаа гаража, хабарай эртын паар хахалжа эхилбэ. Эндэхи үнинэй механизатор Василий Хайдуков «ДТ-75» тракторaа жолоодон, түрүүшын бураздаа татаа. Тус бригадада 6 трактор газар хахалжа захаланхай.

Тэрэнэй удаа хоёрдохи, гурбадахи отделениинүүдэй тракторна бригаданууд (бригадирнарынь А. Ярин, А. Плюснин) hаяар силосэй, мүн малда ногоон тэжээл болгохо ургамалнуудые тариха газар хахалжа эхилбэ. Мүнөө совхоз дотор бүхыдөө 20 тракторай агрегат газар түлэг хахалжа байна. Үнгэрhэн гурбан хоног соо 400 шахуу гектар газар хахалагдаа. Хүдэлжэ эхилhэн түрүүшын үдэрhөө бэрхэ тракторист А. Зимкин «К-700» түхэлэй тракторaар халаанайнгаа даабари 110 процент дүүргэжэ, онсо шалгарна.

Эртын паар шадаал hаа түргэнөөр хахалжа үрдихэ гэжэ оролдонобди. Апрелиин 25 болотор гэхэ гү, али эртын тарилгын эхилтэр 750 гектар эртын паар хахалжа, түсэбөө 85 процент дүүргээд байха зорилготойбди.

Байгша ондо совхоз 5.200 гектарта эртын орооhото ургамалнуудые тариха, үшөө 270 гектарта горохой үрэhэ хаяха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ тусхай оньhожоруулагдаhан отряд тариалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ тарааажа үргэлжэлhөөр. Түсэбэй ёhоор 13 мянган тонно шэбхэ гаргаха аад, мүнөө 12 мянган тонноынь гаргагдаа.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, хабарай халуун хүдэлмэри тариалан, сабшалан дээрэ түлэг дундаа ябуулагдажа байна.

Н. ПОДДЕЛЬСКИЙ.
Зэдын аймагай «Заречный» совхозой главна агроном.

Эдэбхи үүсхэлтэйгээр

Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай 2500 хүдэлмэришэд коммунис субботнигто хабаадахадаа 290 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилбэ. Консервнүүдые гаргадаг завод габшагай ажалай hайндэртэ 105 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилөө.

Тус заводой комсомолой организациин секретарь Владимир Булдаев залуушуулай ажал хэрэг тухай нигэжэ хөөрөө.

— Улаан субботнигто заводоймнай бүхы залуушуул нэгэ хүн шэнгеэр эдэбхитэйгээр хабаадаба. Хүн бүхэн халаан бүриингөө даабари 105 процент дүүргэхэ социалис уялгаяа дүүргээ. Манай завод табан жэлэйнгээ даабарие гурба hараар урид дүүргэхэ зорилготой. Заводоймнай түрүү хүдэлмэришэд А. Е. Коноваленко, А. М. Левонтуева гэгшэд халаанайнгаа даабари 120—125 процент дүүргэхэ тухайгаа хамта хүдэлдэг нүхэдтөө мэдүүлээ.

Комбинадай хүдэлмэришэд ганса цехүүдтэ бэшэ, барилга дээрэ хүдэлмэришэдэйнтөө посёлогые болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хээ.

Д. ХУБИТУЕВ.

ГАБШАГАЙ hАРА

КПСС-эй райкомой бюро болон ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой шиидхэбэреэр Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаhан hуурин тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо тусхай hара Мухар-Шэбэртэ соносхогдоо hэн.

Апрелиин 9-hөө майн 9 хүрэтэр үргэлжэлхэ габшагай hарын туршада колхоз, совхоз, отделени, бригадануудай буусанууд, үйлэдбэриин болон культурна ажаhуудалай байранууд болбосон түхэлтэй болгогдоно, ногоорууламгадаха, үйлсэ гудамжанууд гоёогдохо, заhабарилагдаха. Габшагай hарын туршада хэгдэхэ хүдэлмэриин түсэб, хэмжээ ябуулганууд ажахы, предприяти, эмхи зургаан болон сельскэ Соведүүдтэ хараалагданхай. Энэ хүдэлмэри эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ, ажалыень нарнаар шалгажа байха аймагай комисси байгуулагдаа. Тэрэниие аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Рачинский хүтэлбэрилнэ.

Б. ЖАМБАЛОВ.

...Колхозниггуд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Газар тариалангай, мал ажахын продукци үйлэдбэрилгын, гүрэндэ худалдалгын талаар түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхын тула шармайн оролдогты! Хабарай полевой хүдэлмэри эрхим hайнаар ябуулхын түлөө, 1975 ондо үндэр баян ургаса абахын түлөө тэмсэгты!

(1975 оной Майн 1-дэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан Уряануудhаа).

ТАРИЛГАДА БЭЛЭДХЭЛГЫЕ ШАЛГАНАБДИ

ТҮГЭС БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР УГТАХЫН ТҮЛӨӨ

...оной апрелиин 3-... долоон хоног до...ын аймагай арадай хиналтын комитет хабарай тарилгада бэлэдхэлгые, ...сабшалангай үрэ... дээшэлүүлхэ хоёр hа... хүдэлмэриин ябасые ... Мүн нэгэн доро ...колхоз, совхозуудай ...налтын бүлэгүүд ...твууд өөhэд хоо...шалгалта үнгэргөө. ...энэ ябуулгада арадай хиналтын аймагай коми...дхэhэн тусхай ко...гэшүүд; комсомолой ...екторнууд. «Улаан ...тын хүдэлмэрилэгшэд...нуудтахи хинаг...механизаторнууд, ин...хническэ хүдэл...д, агрономууд бо...н ажалай бригадирнууд хабаадал...шалгалтын эдэ бригада бүхыдөө 130 гаран ...уулагдаhан байна.

...колхоз, совхо...жэл 68980 гек...та хэхэ юм. Энэ... хэмжээтэй хү...гэшэ. Гансахан ургамалнууд 35000 гектарта таригдаха. Газар элдүүрилхэ, тарилга хэхэ хүдэлмэриие эгээл богони хугасаа дотор үнгэргэхын тула машина техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахые, шанарай талаар эрхим дүн туйлахын түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ байна. Харин мүнөө үедэ тарилгада бэлдэхэ хүдэлмэри сүм дүүргэхэ эрилтэ табигдана. Техникэ заhабарилга, үрэhэ, хүрэнгэ, түлишэ тоhо хүсэд хүрэхөөр бэлдэхэ, механизаторнуудаа хубаарилан табиха хүдэлмэри ойрын үдэрнүүдтэ бүрин дүүргэгдэхэ юм.

hаяхан үнгэргэгдэhэн шалгалта юу харуулааб гэхэдэ, аймагай ажахынууд юрэнхы дээрээ хабарай тарилгада муу бэшээр бэлдээ, тариалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулжа байна гэhэн тобшолол хэхээр. Колхоз. совхозуудта бии байhан бүхы түхэлэй 657 тракторай 320-ниинь хабарай тарилгын эхилтэр заhабарилагдахаар түсэблэгдэhэн байгаа. Мүнөө 324 трактор бэлэн болгогдонхой. Тэрэшэлэн 366 плуг, 239 сеялкэ болон газар элдүүрилхэ бусад техникэ заhабарилагдажа дүүрээ.

Хабарай тарилгада техникээ бэлдэхэ талаар Нарhатын, Яруунын, «Комсомольский» совхозууд, «Дружба», «Коммунизм» колхозууд ехэ хүдэлмэри ябуулаа гэжэ шалгалта харуулаа. Жэшээнь, «Комсомольский» совхоздо бүхы 70 тракторай 59-ниинь заhабарилагдажа, түсэбынь үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Мүн Яруунын совхозой гэнжэтэ 41 трактор бүхыдөө заhабариhаа гаранхай. Мотоорынь заhабарилагдаhан олохон тракторнууд туршагдажа ябуулагдана. «Коммунизм» колхоздо шалгалта хэгдэhэн үдэр гэнжэтэ 23, мөөртэ 32 трактор бэлэн болгогдонхой байгаа.

Гэхэтэй хамта шалгалтын комиссиин гэшүүд хабарай тарилгада бэлдэхэ талаар бии байhан ехэхэн дутагдалнуудые элирүүлhэн байха юм. Илангаяа Тулдуунай совхоздо техникэ заhабарилга муугаар эмхидхэгдээ. Эндэхи трактор болон бусад машина бүхэндэ нэмэлтэ заhабари хэгдэхээр гэжэ сэгнэгдээ. Заhабариhаа гараhан тракторнуудынь туршагданагүй. Энэ совхоз hая байгуулагдаhан тула заhабарилгын мастерской hайса түхеэрэгдээгүй байжа, иимэ байдал тохёолдоо гэхээр. Тиин ажахын инженерно-техническэ мэргэжэлтэд техникэ заhабарилгые hайнаар эмхидхэжэ шадаагүй.

Ажахынуудай арадай хинагшад хүршэнэртөө ошоходоо тон нарин шалгалта хэжэ, өөhэд өөhэдынгөө дутуу дундануудые заажа үгөhэн байна. Заhабариин хүдэлмэриие хэдышье hайнаар үнгэргэhэн ажахыда бригадануудай гэшүүд зарим тэды дутагдалнуудые элирүүлhэн байха юм. Харин тарилгада муугаар бэлдэhэн ажахынуудай дирекци болон правленинүүдтэ суглаануудые үнгэргэжэ, шалгалтын дүнгүүдые, зүбшэн хэлсээ, элирүүлэгдэhэн дутуу дундануудые дары саатал усадхахыень дурадхаа.

Аймагай ажахынуудта үрэhэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдээд байна. Мүнөө жэлэй тарилгада бэлэдхэдын 107467 центнер үрэhэн хаагдаа hэн. Гадна ажахынууд 44 мянган центнер үрэhэнэй ороохо гүрэнhөө абаа. Эдэ үдэрнүүдтэ үрэhэн зөөгдэжэ байна. Зүгөөр машинын тоhо-түлишэ зөөжэ абаха талаар бирагүй байдал тохёолдонхой. Аймагта бүхыдөө 2260 тонно дизельнэ түлишэ хабарай тарилгын хугасаада гаргашалагдаха. Теэд апрелиин 15-най байдалаар оройдоо 700 тонно зөөгдэнхэй. Илангаяа «Юбилейный», Тулдуунай, «Комсомольский» совхозууд, «Дружба» колхоз машинын түлишэ багаар зөөжэ абанхай гэжэ шалгалтын бригаданууд элирүүлээд, дары хэмжээ абахыень эдэ ажахынуудай дирекцидэ, правленидэ дурадхаhан байна.

Тарилгын хүдэлмэридэ хабаадалсаха 573 механизатор мүнөө дээрээ томилогдонхой. Тракторнуудые хоёр халаанда хүдэлгэхын тулада үшөө 673 тракторист хэрэгтэй болохо.

Шалгалтын бригаданууд сабшалан болон тариалан hайжаруулха хоёр hарын хүдэлмэри хэр зэргээр ябуулагдажа байhыень нэгэч доро шалгалсаба. «Комсомольский» совхозой сабшалан дээрэ 2078 тонно наг шэбхэ зөөгдөөд байна. Эндэ байгуулагдаhан тусхай отрядта 7 тэргэтэй тракторнууд даалгагданхай. «Дружба», «Победа», «Коммунизм» колхозуудта сабшалан, тариалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Харин Витимэй совхоздо газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ талаар юушье хэгдэнэгүй, энэ хүдэлмэри ябуулха отряд ажалаа эхилээдүй гээд шалгагшад аймагай арадай хиналтын комитедтэ мэдээсэбэ. Энээн тушаа зохихо хэмжээн абтажа байна.

Олон хүнүүдэй хабаадалгатайгаар аймаг дотор үнгэргэгдэhэн шалгалтын бүхы дүнгүүдээр арадай хиналтын комитет шухала хэмжээнүүдые абажа, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр, hайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэнь тариашад, механизаторнуудтаа туhа нүлөө үзүүлхэ зорилготой.

А. ДЫМЧИКОВ,
арадай хиналтын аймагай комитедэй түрүүлэгшэ.
Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

Бато БАЗАРОН

ЛЕНИНЭЙ ДУРАСХАЛ

Октябрь hарада
урилагдаа юм.
Улаан революци болоhон
юм.
Бүмбэрсэг дэлхэйе
дугтарhан юм,
Бүдүүлиг байдалые
буталhан юм.

Энэ ехэ хэрэгые
Ильич Ленин ударидаа
hэн,
Эбдэршэгүй мүнхэ зам
Эмхитэй hэйханаар табяа
hэн.

Ударидан Ленинэй
тэмсээшэ
Унтаршагүй hургаалынь
Бүхы дэлхэй дээрэ
Бүрин илажа мандахал!

Дэлхэйн зургаанай
нэгэндэ
Анилэн илаа революци—
Аластаа дабшаха
замыемнай
Анха эхилжэ үгэhэн юм.

Үнэнние олгоhон
багшамнай
Үнэхөөр бодото бэеэрээ
Үгы байна гэбэшье
Үгэ зарлигынь мүнхэ даа.

Ударидан Ленинэй
тэмсээшэ
Унтаршагүй hургаалынь
Бүхы дэлхэй дээрэ
Бүрин илажа мандахал!
1926 он.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Буряадай оперо, баледэй театр соо үсэгэлдэр Владимир Ильич Ленинэй түрэhөөр 105 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан болобо. Эндэ городой промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон инженернүүд, технигүүдэй, городой интеллигенциин түлөөлэгшэд, дээдэ болон дунда hургуулинуудай студентнэрэй түлөөлэгшэд, эрдэмтэд энэ суглаанда хабаадалсаба.

В. И. Ленинэй түрэhөөр 105 жэлэй ойдо зорюулагдаhан элидхэл КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев** хэбэ. Удаань Буряадай оперо, баледэй театрай артистнууд ехэ концерт табиба. П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин, Зүүн-Сибириин культурын институдай студентнэр, хүүгэдэй хореографическа училищиин hурагшад энэ концертдэ хабаадалсаа.

Л. И. БРЕЖНЕВ ИСМАИЛ ФАХМИТАЙ УУЛЗАБА

...эй ЦК-гай Генеральна ...тарь Л. И. Брежнев, ... ЦК-гай Политбюро...үүн, СССР-эй гадаада хэрэгүүдэй министр ... Громыко Египедэй Республикын Премьер-министрэй орлогшо, гадаада хэрэгүүдэй министр ... Фахмитай апре...-дэ уулзажа хөөрэл...

...эй Араб Республи...зидент Анвар Сада...hэн амаршалгые ... Л. И. Брежневтэ ...

...hоной оршон бай...гэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ хоёр талын харилсаанай асуудалнуудаар, уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар hанамжануудаа хэлсэhэн байна.

Хоёр ороной арадуудай аша туhада, хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай совет-египет договорой бата үндэhэ hуури дээрэ хани харилсаагаа гүнзэгырүүлэн үргэдхэхые хүсэжэ байhанаа Советскэ Союз. Египет нэгэн hаналтайгаар мэдүүлбэ.

Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгануудай хойшолонгуудые усадхахын түлөө. Дүтын Зүүн зүгтэ бата эб найрамдал hэргээхын түлөө тэмсэлдэнь араб арадуудта али бүхы туhаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ гэhэн Советскэ Союзай хараа бодолой хубилашагүй, залан сэхэ байhые Л. И. Брежнев үшөө дахин баталаа.

Израилиин булимтаралгаhаа Арабай үндэhэн газар дайдые сүлөөлхын түлөө тэмсэхэдэнь Египедтэ элдэб янзын туhаламжа, дэмжэлгэ үзүүлжэ байhанайнь түлөө Египедэй Араб Республикын хүтэлбэрилэгшэдэй, арад зоной үмэнэhөө Советскэ Союзда баяр баясахалан хүргэжэ байhанаа И. Фахми мэдүүлбэ.

(ТАСС).

ТАСС Шэнэ hонин

„СОЮЗ—АПОЛЛОН“: hОРИЛГОНУУД ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЭГДЭhЭЭР

«Союз—Аполлон» гэжэ хамтын программада хабаадаха совет космонавтнуудай, американ астронавтнуудай экипажнуудай түгэсхэлэй hорилгонууд Космонавтнуудые бэлдэдэг Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ түбтэ хэгдэжэ байна.

Совет түрүүшын экипаж — Алексей Леонов, Валерий Кубасов, американ түрүүшын экипаж — Томас Стаффорд, Дональд Слейтон, Вэнс Бранд, мүн «Союзэй» ба «Аполлоной» хоёрдохи экипажнууд hорилгонуудта хабаадана. Программын элдэб зүйлнүүд. тодорхойлон хэлэхэдэ, Газарые тойрон дабшалгын замаар хэгдэhэн хамтын ниидэлгын зарим шатанууд наринаар шалгагдана.

Эдэ үдэрнүүдтэ ниидэлгэдэ бэлдэлгэ гансал Звёздный хотодо үнгэрнэ бэшэ. Алексей Леонов, Валерий Кубасов, хоёрдохи экипажай гэшүүд Анатолий Филипченко, Николай Рукавишников гэгшэд апрелиин 19-дэ, 20-до Байконур гэжэ космодромдо ошоhон байгаа. «Союз» гэжэ онгосонуудай газар дээрэхи туршалганuудта эдэнэр хабаадаба. Апрелиин 19-дэ Томас Стаффорд болон тэрэнэй нүхэд Ниидэлгэ залан хүтэлхэ совет түбтэ хүрэжэ, оньhото техникэтэйнь танилсаhан байна.

Совет ба американ экипажнуудай замбуулин дайда руу ниидэлгэдэ бэлэн болоод байhыень түгэсхэлэй hорилгонууд элирхэйлэн гэршэлбэ.

Апрелиин hүүл багта американ астронавтнууд Байконур гэжэ космодромдо хүрэжэ, хамтын ниидэлгэдэ бэлдэгдэhэн «Союз» гэжэ онгосонуудтай танилсаха юм.

А. РОМАНОВ,
ТАСС-ай тусхай корр.

Европын Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уулзалга дүүрэбэ

«Европодохи мүнөөнэй байдал болон экономическа харилсаа холбооной хараа түсэбүүд» гэhэн темээр Европын Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уулзалга эндэ дүүрэбэ. Европын Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференцидэ бэлдэлгэдэ зорюулжа, Италиин Коммунис партиин ЦК-гай үүсхэлээр тэрэ үнгэргэгдэhэн байна. Коммунис ба хүдэлмэришэнэй 28 партиин түлөөлэгшэд, эдэнэй дунда КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн А. Ф. Румянцев түрүүтэй КПСС-эй делегаци уулзалгада хабаадаба.

ИКП-гэй хүтэлбэриин гэшүүн Дж. Амендола түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлээ. Бүхы капиталис оронуудта тохёолдоhон экономическа кризисэй улам hүжэрэн гүнзэгырэлгэ, 1931—1933 онуудтал адли, хэдэ хэдэн оронуудта фашис гүрим тогтооходоо магадгүй гээд айжа, жэхыжэ байhанаа тэрэ мэдүүлээ.

Хөөрэлдөөнэй hүүлээр эндэ коммюнике толилогдобо. Европодохи экономическа харилсаа холбоон тухай, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нинтэ-Европын зүблөөнэй дүүрэhэнтэй дашарамдуулан, Европын гүрэнүүдтэ ямар хараа түсэбэй табигдаха байhан тухай уулзалгада хабаадагшад hанамжануудаа хэлсэhэн байна.

(ТАСС).

А. Н. КОСЫГИН НУ ПЕГТЭЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

...эй Министрнүүдэй Түрүүлэгшэ А. Н. ... Камбоджын хэрэ... СССР-тэ саг зуура ... этигэмжэтэ Ну ... апрелиин 21-дэ ...соо уулзажа хөө...

...ын Национальна ... фронтын, Национальна нэгэдэлэй королевскэ ...ствын хүтэлбэри ... сүлөөтэ ба бэеэ ...лай түлөө тэм... Камбоджын патриотическа ...нүүдэй туйлаhан шиидхэхы амжалтанууд тухай Ну Пек хани ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн уулзалгын үедэ хөөрэhэн байгаа. Пномпениин сүлөөлэгдэхэдэ, Камбоджын Национальна нэгэдэлэй фронт, Национальна нэгэдэлэй королевскэ правительство, Сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд ниислэл хотодохи, ороной бүхы газар дайда дээрэхи засаг захиргаание мэдэлдээ абаа гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Национальна сүлөөрэлгын түлөө Камбоджын патриотическа хүсэнүүдэй тэмсэлдэ Советскэ Союзай ехэ туhа хүргэhэнэйнь түлөө Камбоджын түлөөлэгшэ правительствынгаа даалгабаряар Совет правительствада, бүхы совет арадта гүнзэгы сэдьхэлhээ баяр баясхалан хүргөө.

Ехэ илалта туйлаhаарнь—Камбоджын ниислэл — Пномпениие сүлөөлhэөрнь А. Н. Косыгин Камбоджын патриодуудые халуунаар амаршалаад, Советскэ Союз шууд сэхэ хараа бодолоо баримталан, оронойнгоо сүлөөтэ ба бэеэ дааhан байдалай түлөө тэмсэжэ байдаг Камбоджын патриодуудтай hанал нэгэтэй юм гэжэ тэмдэглэбэ. Камбоджын арад зонтой хани харилсаагаа хүгжөөхые, амгалан тайбан, бэеэ дааhан байдалтай, сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүй Камбоджые зохёон түбхинүүлхэдэнь тэрээндэ дэмжэлгэ үзүүлхые Советскэ Союз саашадаашье оролдохо байна. (ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙ СССР-эй ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ В. Г. ЛАЗАРЕВЫЕ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР ШАГНАХА ТУХАЙ

«Союз» гэжэ замбуулинай онгосоор ниидэхэ үедөө эрэлхэг зориг, шэн габьяа гаргаhанайнь түлөө Советскэ Союзай Герой СССР-эй летчик- космонавт **Лазарев** Василий Григорьевичые **Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ,
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва. Кремль.
1975 оной апрелиин 21.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙ СССР-эй ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ О. Г. МАКАРОВЫЕ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР ШАГНАХА ТУХАЙ

«Союз» гэжэ замбуулинай онгосоор ниидэхэ үедөө эрэлхэг зориг, шэн габьяа гаргаhанайнь түлөө Советскэ Союзай Герой СССР-эй летчик-космонавт **Макаров** Олег Григорьевичые **Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ,
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва. Кремль.
1975 оной апрелиин 21.

Мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргэ

ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ — АРАДАЙ БАЯЛИГ

Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэнь манай Зэдын аймагай ажахынууд хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха түсэбөө нилээд үлүүлэн дүүргэжэ, мал һүрэгэйнгөө тоо толгойешье олошоруулаа юм. Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэнэйнгээ түлөө КПСС-эй Буряадай обкомой, Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй болон ВЛКСМ-эй обкомой дэмжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна.

Энэ ушар аймаг дотор социалис мүрысөөнэй һайнаар эмхидхэгдэһэн, түрүү дүй дүршэл, эрдэм техникын туйлалтануудые үйлэдбэридөө шадамараар хэрэглэһэн тухай гэршэлнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Иимэ хайрада хүртэһэн манай аймагай ажалшад табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэнь улам һайн дүнгүүдые туйлаха ёһотойбди. Энээниие парти ба правительствын ехэ анхарал оролдолго гэжэ ойлгоод, урагшатай ажалаараа харюусаха болонобди гэжэ зүбөөр ойлгонхой.

КПСС-эй ЦК-гай 1974 оной декабриин Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сессиин тогтоолнуудтай, партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгатай гүнзэгыгөөр танилсаһан ажалшаднай дээшэлһэн социалис уялгануудые абаад, амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

1975 ондо Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолнуудай гарамсаар, энээниие арад зондо ойлгуулхын тула партийна, совет профсоюзай, комсомолой хүдэлмэрилэгшэдһөө, эмхи зургаануудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө, хэблэлэй болон соёл культурын алба хаагшадһаа түсгаар бригаданудые эмхидхэн, хүдөө нютагуудта, холын малшадта эльгээһэн байнабди.

Парти ба правительствын тогтоолнуудые арад зондо ойлгуулхынгаа хажуугаар ажахы доторой арга боломжонуудые элирүүлхэ зорилго табигдаһан байна. Илангаяа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, продукциин шанарые һайжаруулха, ажалай гаргашые багадхан, арьбалан нөөсэлхэ гурим һайжаруулха талаар түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ, нэбтэрүүлхэ асуудал гол анхаралда табигдана.

Совхоз, колхозуудай партийна комитедүүд түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ. Хонин ажал ехээр эрхилдэг манай аймаг соо энэ ажалай онол аргые зүбөөр хэрэглэжэ, һайн амжалтануудые туйладаг болоһон хонишод тон олон юм. Жэшээнь, республика соогоо суудаа гараһан Социалис Ажалай Геройнууд Г. Г. Цыремпиловагай, Г. Л. Рабдаевай, республикын чемпионууд Д. Л. Свистуновой, В. Г. Базаровай, Б. Гомбожаповай, Н. Ч. Гомбоевой, С. Б. Цыреторовэй болон бусад «зуутанай» дүй дүршэлые бүлтанай шадабари болгохын тула ажахынуудай парткомууд хонишодой уулзалга, хөөрэлдөө эмхидхэдэг. Аймагай «Зэдын үнэн» газетэ дүй дүршэл дамжуулха талаар саг үргэлжэ түрүүшүүлэй хөөрөөнүүдые, мэргэжэлтэдэй статьянуудые толилдог юм.

Хурьга абалгын үнгэрэмсөөр, зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга абаһан хонишодой хабаадалгатай уулзалга үнгэргэгдэжэ, һайн амжалта туйлаһан түрүүшүүл өөһэдынгөө дүй дүршэл, онол арга тухай бүлтанда хэлэжэ үгэдэг байна. Дээрэ дурсагдаһан түрүү хонишодой хурьга абалгын үедэшье бусад ажахынуудай хонишод айлшалжа, хэжэ байһан ажалтайнь танилсадаг. «нюдөөрөө харадаг, гараараа баридаг» юм. Энээнэй ашаар хонишодой дунда «зуутанай» тоо олошорно, залуу хонишод түрүү зэргэдэ олоороо гарана гэжэ мэдэнэбди.

Мүн газар тарялангай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ороохо тариянай үндэр баян ургаса ургуулдаг Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой Е. И. Бутаковой бригадын, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо бэелүүлэгдэжэ байгаа звено болгожо, ажал эмхидхэдэг дүй дүршэлые нэбтэрүүлхын тула хэдэн семинарнууд эдэ колхозуудта үнгэргэгдөө.

Хабарай тарилгые хаана, ямар хэмжээндэ үнгэргэнэб гэжэ тодорхойлхын, һайн талыень халан абахын тула нёдондо хабар, тариянай ургажа эхилэмсээр, бүхы совхоз, колхозуудай полинууд дээгүүр ажахынуудай агрономууд, тракторна, тариян ажалай бригаданууд гурбан үдэрэй туршада ябажа, бэе бэеынгээ дүй дүршэлтэй танилсаа һэн. Энэ жэлшье иимэрхүү семинар поли дээрэ үнгэргэхэбди.

Һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай оньһожоруулагдамал фермын ажал хүдэлмэритэй танилсажа, дүршэлынь халан абана. Үбэлэй 7 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1100 килограмм һү һааха гэһэн уряа гаргаһан эндэхи фермынхидые аймагай бүхы һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд дэмжээ һэн. Энэ уряадань харюу болгон, Борьёогой совхозой эрхим һаалишан, аймагай чемпион. Ажалай Улаан Тугай орденто Е. И. Грудинина үбэлэй һарануудта 1700 килограмм, Е. Доржиева — 1400 килограмм һү үнеэн бүриһөө һаахабди гэжэ дэмжээ һэн. Булагайхидай уряада харюу болгон, социалис мүрысөөндэ оролсоһон 34 һаалиин фермэнүүдэй 10-ниинь 1974 ондо үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа дээшэ һү һаагаа. Табан һаалишад үнеэн бүриһөө 3000 килограммһаа дээшэ, 30 һаалишад 2.500-һаа, 134 һаалишад 2000 гаран килограмм һү һааһан байна. Энэ хадаа түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгын ашаүрэ мүн. Энээнэй ашаар саашадаашье һү һаалгала нэмээжэ, 104 мянган центнер — нёдондонойхиһоо 17 мянган центнерээр үлүү һү гүрэндөө худалдаха аргатай болохобди.

Ажахын һалбари бүхэндэ хаана, ямар совхоздо гү, али фермэдэ һайн дүй дүршэлэй, шэнэ онол аргын гарамсаар, партиин райком нютагай партийна организацинуудтай хамта тэрэл совхоздо гү, али бригадада, фермэдэ, отделенидэ бэлэдхэл хээд, тэрэ дүй дүршэлтэй танилсахын тулада семинар үнгэргэдэг болонхой. Жэлэй туршада ажахынуудта иимэ семинарнууд II удаа болоо. Партиин райкомой дэргэдэхи теоретическэ семинар эндэ тоологдоногүй.

Залуушуулые һургаха, хүмүүжүүлхэ, дүй дүршэлдэө һургаха тухай Г. Л. Рабдаевай жэшээ аймаг соо ехээр дэмжэгдээд, ашаүрэеэ харуулаа. Хонишод, һаалишад, механизаторнууд социалис уялгануудые абахадаа, залуушуулые мэргэжэлдээ һургалсаха гэжэ уялга соогоо дурдалсадаг болонхой. Дүй дүршэлтэй, шадамар, ахамад нүхэдэйнгөө туһаламжа, һургаалаар аймаг дотор хэдэн зуугаад залуу хонишод, һаалишад, механизаторнууд, мал адуулагшад ургажа, ажалай һайн дүнгүүдые туйлана. Энэ хэрэгые түбхын түрүүндэ коммунистнууд, комсомолшууд толгойлно.

Малшадай һуудал байдалай, ажалай тааруу зохид эрхэ байдал байгуулхын тула тон ехэ анхарал хандуулагдана. Һаалиин фермэнүүдэй дэргэдэ һаруул, дулаан, уужам культбазануудые түхеэрһэн Өөрөй совхозой парткомой, улаан булан түхеэрһэн Булагай фермын партийна бүлэгэй дүй дүршэл аймаг дотор дэлгэрүүлэгдэнэ. Механизаторнуудай амарха, эдеэлхэ зохид һайн полевой стан түхеэрһэн «Коммунизм», XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай, Борьёогой совхозой түбэй отделениин. Торейн совхозой Алцагай отделениин партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые дамжуулха семинар һаяхан үнгэргэгдөө. Полевой стануудта механизаторнуудай социалис уялганууд, социалис мүрысөөнэй гуримууд, хүдэлмэриин түсэбүүд, мүрысөөнэй үдэр бүриин дүнгүүд харуулагдана.

Түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэ хадаа абаһан социалис уялгануудаа бэелүүлхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Үйлэдбэриие ашаүрэ ехэтэй болгохын, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, продукциин үные хямдаруулан, шанарыень һайжаруулхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүлэн соогуур ажалай шэнэ онол арга олдодог, дүй дүршэл гарадаг гээшэ. Энээниие бүлтанай шадабари болгожо, ажалдаа амжалта туйлаха шухала. Арад зоной баян дүй дүршэл олоной дунда дэлгэрүүлэгдэхэ, нэбтэрүүлэгдэхэ бүреэ үрэ дүн ехээр асардаг. Тиимэл хададань аймагай партийна организаци ажалшадай социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэжэ, түрүү дүй дүршэл, шэнэ онол арга болон эрдэм техникын туйлалтануудые ажал дээрэ нэбтэрүүлгэдэ онсо анхарал хандуулна.

В. ТРОФИМОВ.
КПСС-эй Зэдын райкомой секретарь.

Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг заводой коллектив Илалтын 30 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэһэн эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа байна. Тэдэнэр мүнөө үеын агуу барилга болохо БАМ-ай захилые болзорһоонь урид, һайн шанартайгаар дүүргэнэ. Заводойхид 534,5 тонно һайн шанартай зүйлнүүдые БАМ-ай барилгашадта эльгээгээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой түрүү токарь Е. В. Татарников.

Ц. ЦЫРЕНЖАЛОВАЙ фото.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Бальжима Раднаевна Батуева эрхим түрүү ажалаараа холо ойгуур суурхаһаар унинэй. Даажа байһан үнеэн бүриһөө тугал абажа, гээлтэ хоролтогүйгөөр тэнжээдэг байха юм. Гүрэндэ һү тушааха юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари бүри үнгэрһэн жэлэй декабрь һара соо дүүргэһэн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Б. Р. Батуева.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ПЛЕНУМ

Аймагай партийна организацинуудта шүүмжэлэлэй, өөрынгөө шүүмжэлгын ямар байһан тухай асуудал КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой ээлжээтэ пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Г. М. Конев түс асуудалаар элидхэл хээ.

Тинхэдээ аймагай партийна эхин организацида шүүмжэлэлэй муу байһаниие онсолон тэмдэглэбэ. Энээнһээ уламжалан зарим колхоз, совхозуудта ажал хэрэгынь муу.

Жэшээлхэдэ, «Одон», «Авангард», Суулгын, «Эрдэм», «Забайкалец» совхозуудта мал олоор үхэнэ. «Авангард» совхоздо нёдондоной энэ үетэй жэшэхэ болоо һаа, хоёр дахин олон гахай гарзатаһан байха юм. Харин «Одон» совхоздо хурьгад ехэ олоороо үхэжэ, малай үбэлжэлгэ һанаһаашда хүрэмөөр ябуулагдана гэхын аргагүй байна.

Гадна аймагай барилгын организацинуудай хүдэлмэри ехэ муугаар ябана гэжэ элидхэлшэ онсо тэмдэглээ.

Эдэ мэтын горитой дутуу дундануудые дурдаха зуураа, элидхэлшэ КПСС-эй ЦК-гай һая абаһан [...] лой үндэһөөр аймагай [...] тийна организаци[...] хэгдэхэ хүдэлмэри[...] онсо тогтоо.

Үгэ хэлэгшэд шүүм[...]лэй болон өөрыгөө [...]жэлгын ехэ удха [...] байһан тухай хэлээ. [...] зуураа шүүмжэлгы[...] ажаглалта хээ, үнэтэ[...]тэй дурадхалнуудые [...]лаа.

Б. ЖАМБА[...]
манай [...]

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

ХЛОПЧАТНИК ТАРИЖА ДҮҮРГЭБЭ

АШХАБАД. (ТАСС-ай корр. В. Крашенинников). Ашхабадай областиин тарияшад хлопок тарижа дүүргэбэ. Копет -дак шадархи голой ба Тедженскэ оазисай тарияшад Туркменистан дотороо түрүүлэн хлопчатник тарижа дүүргэһэн байна. Республика дотор 72 мянган гектарта гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 6,5 мянган гектараар ехэ талмай дээрэ иимэ ургамал һуулгагдаа.

НОГООН УРГАСА

ДУШАНБЕ. (ТАСС-ай корр. Я. Нудель). Эндэхи тэжээлэй гол ургамал болохо хүсы үбһэ Урда Таджикистанай ажахынууд хуряажа захалба. Ургасань һайн. Гектар бүриһөө 400 шахуу центнер шэмэтэ тэжээл абтана. Хүсы үбһэ фермэнүүдтэ оруулжа, витаминтай гурил, сенаж бэлдэнэ. 57 мянган гектар талмай дээрэһээ хүсы үбһэн хурлагдаха юм.

ПОЛИ ДЭЭРЭЭ ШИИГ НОЙТО ТОГТООНО

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр. Н. Карасев). «Алтай» гэжэ совхозай механизатор Н. Д. Иполитов «Кировец» түхэлэй тракторaар үдэр соо 300 гектар намарай паар борнойлбо. Энэнь нормоһоо гурба үлүүтэй дахин ехэ юм. Механизаторай хүдэлмэридэ агроном үндэр сэгнэлтэ үгэбэ. Тэрээндэ дамжуулгын улаан вымпел барюулагдаа.

Алтайн миллион гектар тариалан дээрэ шииг нойтон баригдаһан байна. Энэнь хабарай тарилгын хэгдэхэ талмайн табанай нэгэ хуби болоно.

ТАРИЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА

ДУШАНБЕ (ТАСС-ай корр. М. Маджидов). Регарска районой тарияшад хлопчатник тарижа эхилээ. 180 агрегат полидо гаранхай. Тарилгын хүдэлмэри түхэреэн суудхын турша соо хэгдэнэ. «Коммунизм» колхозой механизаторнууд нарата дулаан үдэрэй час бүхэниие һамбаашалан, үдэр бүри машина бүхэнөөр 13—15 гектар гэхэ гү, али нормоһоо 1,5 дахинаар ехэ талмай дээрэ тарилга хэнэ.

МАЙН НЭГЭНЭЙ ҺАЙНДЭРЭЙ ВАХТА

ВОЛГОГРАД. (ТАСС-ай корр. И. Бирюкова). Волгоградай тарияшад хоёр миллион шахуу гектарта тарилга хэбэ. Областиин Волго мүрэнэй саадахи ба урда хубиин долоон районой ажалшад эртын орооһото ургамалнуудые тарижа дүүргэһэн тухайдаа мэдээсэбэ.

Майн 1-дэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудта механизаторнууд габшагай ажалаараа харюусана. Эдэ үдэрнүүдтэ агрегадуудынь халаанайнгаа даабариие 1,5 дахин үлүүлэн дүүргэнэ. Иимэ һайн үрэ дүнгүүдые тэдэ түрүүшынхеэ туйлаба.

ЛЕНИНСКЭ СУББОТНИГУУДАЙ МҮНГӨӨР

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС-ай корр. А. Папета, Н. Моисеев). Приморьиин шахтёрнуудай хото — Партизанскда баригдаһан хүүгэдэй больница түрүүшын хүнүүдые угтан абаба. В. И. Ленинэй түрэһэн үдэртэ зорюулагдаһан, бүхэсоюзна заншалта коммунис субботнигуудай үеэр ажалшадай олоһон мүнгөөр энэ больница баригдаһан, түхеэрэгдэһэн байна.

АТОМНА ТУРБИНА ХАБСАРГАНА

КУРСК. (ТАСС-ай корр.). Эндэхи атомна электростанциин түрүүшын энергоблогой турбина хабсаргагдажа эхилбэ. Турбинын мантан ехэ түхеэрэлгэнүүдые, тодорхойлон хэлэбэл, олон тоннын статор асархын тула гол корпусой машинна зал худар тусхай түмэр зам татагдаа. Хабсаргагшад үргэн далайсатайгаар ажаллана: конденсаторнууд, сепараторнууд, уурал-уһанай түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно.

Ороной арадай ажахын гол шухала барилгануудай нэгэн — Курска атомна электростанци энэ жэлдэ электрын элшэ хүсэ үгэхэ ёһотой. Тэрэнэй түрүүшынь энергоблогой хүсэн — 1 миллион киловатт.

ГОЁ ҺАЙХАНИИЕ — ГЭР БҮХЭНДЭ

МОСКВА. (ТАСС-ай корр. Л. Бернаскони). Эндэ нээгдэһэн выставкэдэ табигдааша тоһон зурагай, графикын, скульптурын онсо өөрсэ зохёолнууд манай ажаһуудалые гоёон шэмэглэхэ зорилготой юм. Энэ выставкэдэ табигдаһан зүйлнүүд уран зураашадай шухаг бүтээлнүүдтэй танилсуулха байна.

Палехскэ гоё һайхан зүйлнүүд, грузин ба армян арадуудай түмэр дээрэ дабтан сохижо урлаһан бүтээлнүүд, Прибалтикада бүтээгдэһэн ящал гоёолто зүүдхэлнүүд, Туркмениин айхабтар гоё хибэсүүд эндэ табигданхай.

«Уран зураашад — арадта» гэһэн уряа доро үнгэржэ байһан уран зурагай бүхэсоюзна ээлжээтэ лотерейдэ 200 мянга гаран шүүбэри тудаха юм.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

Һаяхан Гусиноозерск хотодо аймагай механизаторнуудай зүблөөн болоо. «Механизаторнуудай 1974 оной хүдэлмэриин дүнгүүд, 1975 оной зорилгонууд тухай» аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник В. Е. Баторов элидхэл хээ. Тарилгын талмайн хубаарилгые һайжаруулхын, шэнэ газар ашаглаха, агротехникые нарижуулха, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ шухала байһанда механизаторнууд болон хүтэлбэрилэгшэдэй анхарал хандуулагдаа.

Үгэ хэлэһэн республикын габьяата механизатор, Химнын совхозой кукурузашан Б. Р. Жамбалов, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод, Герасимовска шангай лауреат Ш. Ж. Очиров, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахамад агроном В. В. Цыбиков, хүдөө ажахын управлениин ахамад мелиоратор Г. И. Кузьмин болон бусад ороохото болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын тулада ямар хэмжээнүүдэй абтажа байһан тухай хэлэбэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад социалис уялга абаа.

Р. БАЛДАНОВ.
манай корр.

БАМ

КОМСОМОЛ УГСААТАН

БАЙГАЛАЙ РЕПОРТАЖ

Баргажанай адаг ерэн сасуугаа, сэхэ аэропортһоо хэлхеэ холбооной таһагта хонходожо, «Владимир Семёнович Полунинай телефоной номер үгыт» гэжэ хандабаб.

— Тэрэ эндэ байна, хөөрэлдэжэ болохо, — гэжэ харюусахадань, ехэл гайхабаб.

Полунинтай хөөрэлдэбэдч, танилсабабди. Хаана уулзаха тухайгаа хэлсэбэбди. Тэрэ ехэ түргэнөөр, тоб байса харюусана, асууна. Асуудалнуудаа дүүргэхыемни хүлеэжэ ядана хэбэртэй. «Залуу хүн байна» гэжэ һанабаб. Тиигэжэ һанахамни буруушье бэшэ. БАМ — бүхэсоюзна комсомолой габшагай барилга, эндэмнай залуу барилгашад ехэ олон. Баргажанай адагай пристань дээгүүр нигэжэ һанажа ябатарни урдаһаамни наһажаал болоһон хүн ерэбэ.

— Полунин.

Харахада наһажаалшье һаа, абари зангынь залуу хэбэртэй. Ябадалынь түргэн.

— БАМ-аймнай «заахан түб» эндэл даа, — гэжэ Владимир Семёнович пристань дээгүүр ябаха зуураа хөөрэжэ, хооһон тала газар тээшэ харуулба. Минии гайхаһые ойлгоһон мэтэ энеэбхилэн:

— Ашаан хаанаб гэжэ гү? Ашаан үгыл даа. Тэрэ дарыгаа дууһан Нижнеангарск эльгээгдэнэ... Байгалай мүльһэн харгыгаар.

Полунинай хэлэһэн эдэ үгэнүүдые зүбөөр ойлгохын тула хэды зэргын хүдэлмэриин эндэ хэгдэжэ байһые мэдэхэ хэрэгтэй. Баргажанай адагаар хэдэн зуугаад мянган тонно ашаан шэрэгдээ. Ашаанай ашагдажа эхилһэн түрүүшын үдэр — июниин 19-һөө тиимэ ехэ саг үнгэрөөгүй. Харин Полунинай тэмдэглэдэг блокнот соо эдэ тоонууд найман тэмдэгтэе хүргэгдөө. Ямар ашаан асарагдана, саашаа эльгээгдэнэ гээшэб?

— Элдэбын даа, — гэжэ Владимир Семёнович хэлэнэ. — Трактор, экскаваторнууд, автокранууд, эдеэ хоол, цемент... Юунэй асарагдаһыe тоолонхаар, юун абтанагүйб гэжэ хэлээ һаа дээрэ. Эндэ дууһан бэшээтэй харагты, — гээд зузаан дэбтэр һарбайба. Нэгэ хуудаһа нээжэ харабаб. «Хирпиисэ», «рубероид», «хабсаргамал гэрнүүд», «механическа хүрзэ» ...гэхэ мэтэ олон юумэн бэшээтэй. Тоонууд элдэбын, ехэ олон.

Байгал шадар баригдажа эхилһэн агууехэ барилгын далайсые эдэ тоонууд элиишэлнэ. Арбан хүнһөө бүрдэһэн бригада элдэб янзын ехэ ашаа буулгаха, ашажа ябуулха ажал һаадгүй дүүргэнэ. Ганса февраль һара соо 15.000 тонно ашаан автотранспортһаа буулгагдаа.

— Эдэнэрнай ашаа буулгагшад бэшэ. Автомашина жолоодогшод. 1-дэхи, 2-дохи классай жолоошод юм. Машинануудай ерэтэр энэ ажал дүүргэнэ. Тиихэдэ бүлуу түргэнөөр, һайнаар ажаллана. Бэрхэл хүнүүд. БАМ-аймнай ёһотой кадрнууд, — гэжэ Полунин тэдэнээ магтана.

Зүбшье магтана. БАМ-ай «заахан түб газар» хооһон ха юм. Залуу, шанга шандааһата хүбүүд саһа, һалхи цуурганһаа айнгүй, ашаа машинаһаа буулгана, машинануудта ашана.

— Машинаа бага зэргэ хайрлыт, экскаватораа гамныт, — гэжэ ДЭК-251 экскаваторай машинист Алексей Антонович Плюснин хоройгүйгөөр лэ гэмэрнэ.

— Зай, амаруулая, — гэжэ хүбүүдшье зүбшөөнэ.

— Эдэнэр нигэжэл ажаллана, — гэжэ Полунин хөөрэнэ. Хүсэ шадалаа гаргаан, һүбэлгэн ухаагаа гүйлгэн ажаллана. Жэшээлхэдэ, стекловата муухай хүшэр ашаан юм. Заха хүзүү руун орохо, зохолгоохо. Эдэнэй хэниинишьеб даа үбһэ ашадаг юрын лэ аса хэрэглэжэ, энэ ажал хүнгэн болгоо. Эдэнэртэ атаархахаар даа. Залуунууд ха юм. Эдэнэй наһанда һаа, юун гээшэб! Яахаб даа, 71 наһатайб.

— Хэды гэнэт? — гэжэ ЗИЛ-эй залуу жолоошон ехэтэ гайхана. — Тиимэ бэшэ даа...

— Дала нэгэтэйб, — гэжэ Полунин дабтана.

Гэбэшье Полунин зүрхэ сэдьхэлээрээ ехэ залуу. Тэрэниие үндэр наһатай гэжэ хэлэхээр бэшэ. «Ямар залуу сэдьхэлтэйб, һайн бэе махабадтайб, эршэ зоригтойб. Ажалынь харюусалга ехэтэй ха юм...» гэһэн бодолдо абтанаб.

— Би комсомол угсаатанби, — гэжэ залуугай оштогойгоор Полунин энеэбхилнэ.

— Полунин гайхалтай үбгэжөөл, — гэжэ хожомынь ашаа буулгадаг хүбүүд хөөрөө һэн. Үглөөнэй зурагаандаа бододог, зарядка хэдэг, гүйгөөдшье абадаг. Долоон саг болоходо Улаан-Үдэ, Нижнеангарск хонходохо. Ажалайнь үдэр минута бүхэн шахуугаар хубаагданхай, бүхэли үдэртөө хүл дээрээ үнгэргэнэ.

Владимир Семёнович Полунин... БАМ-ай барилгын ашаа буулгалгын, ашалгын эгээл ехэ ажал дүүргэдэг участогай нэгэнэй начальник. Тэрэнэй хуби заяан Байгал далайтай холбоотой юм. Баргажанай адагай пристаниин начальнигаар олон жэлдэ ажаллаа. Урдань комсомолой, спортивна организацинуудта ажаллаһан. Байгал дээрэ һайн мэдээжэ болоһон байна.

— БАМ-ай барилгашад тухай очерк бэшэхэ болоо һаа, Полунин тухай мартахагүй бээзэт, — гэжэ Тимофей Фёдорович Левашов хэлээ һэн. Полунин энэ түмэр замай харгы барилгын түүхэ байгуулагшадай нэгэн мүн. Наһатайшье һаа, үшөө залуу хүн.

11-дэхи тоннельнэ отрядай автобазын ахалагша механик, партийна организациин секретарь Т. Ф. Левашов автобазын ажал тухай яарагүй хөөрэнэ.

— Ороноймнай олон зүгһөө ерэһэн хүбүүд автомашина жолоодоно. Украинаһаа, Москваһаа, Татариһаа, Казахстанһаа, Алтайһаа, Узбекистанһаа, Белоруссиһаа тэдэнэр агууехэ энэ барилгада ерээ. Һаядаа үшөө олон хүбүүд автобазадамнай ерэхэ. Тэдэнэр ашаа таһалгаряагүй шэрэнэ. Ерэн сасуугаа ашаа машинануудта ашаад, дахинаа аян замдаа мордоно. Тютрин, Таракановский болон бусад олон хүбүүд ехэ һайнаар ажаллана. Бүлтанайнь нэрэ үшөө һайн мэдээгүйб.

Өөһэдынгөө хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ, обог һайн мэдэхэшьегүй аад, ажалынь магтажа байха ушар үсөөн юм бээзэ. Теэд манай үе сагай агууехэ барилга дээрэ иимэ ушарай дайралдахань гайхалтай бэшэ. Энэ барилгада хабаадалсахаа ерээшэд бүлтадаа шахуу һайнаар ажаллахые оролдоно. БАМ тэдэниие нэгэдүүлнэ, дүтын хүнүүд болгоно.

Левашов энээнһээ урда 26 жэлэй туршада Буряадай автотранспортна управлениин ажаллаһан юм. Иимэ олон жэлдэ нэгэ газартаа хүдэлбэшье, БАМ-ай уряада харюусангүй, энэ барилгын хажуу тээ байжа шадаагүй. Тэрэнэй эндэ ерэһэнэй үшөө нэгэ шалтагаан бии. Тимофей Фёдорович ерээдүй Байгал-Амарай түмэр замай харгын нэгэ шухала станци болохо Тындэ һууринһаа холо бэшэхэнэ тоонтотой. Тэрэнэй түрэһэн нютагые үндэһөөрнь хубилгаха энэ барилгада хабаадалсаха һанал эрмэлзэлтэйгээр тэрэ эндэ ерээ.

Левашовтонай бүлэ мүнөө Таловка станцида ажаһууна. БАМ-да эльгээгдэхэ ашаанай промышленна томо бааза болгогдоһон энэ станцида автоколонныен заһабарилгын түб бааза һууринжаа.

— Ажалнай ямар бэ гэжэ гү? Элдэб маркын 100-гаад машинануудтайбди. Рейснүүд таһалдуулагданагүй, — гэжэ Левашов хөөрэнэ. Тиихэдээ эдэ машинануудай хойноһоо нарин харууһалга хэрэгтэй, һайн заһабари хэхэ эрилтэ табигдана гэжэ нэгэшье үгөөр дурдабагүй. Һайн харгыгүй ой тайгаар, болдог ялхи газараар, ехэ саһан дээгүүр машинанууд ябаха ха юм. Тэрэ нигэжэ мэдүүлбэ:

— 1.000 машинын байха гараж барижа байнабди.

Аяар мянган машина... Иимэ олон машина багтааха гараж республика доторнай мүнөө дээрээ байхагүй. БАМ-ай барилгын далайса иимэ ехэ ха юм. Тэрэнэй олон эмхи республика доторнай түбхинэжэ байна. Хүнүүдшье далайса ехэтэй, шанга эршэ зоригтой.

— Очерк, рассказуудай геройнууд болохо олон хүнүүд бии даа. Гэбэшье бэрхэшээлнүүдһээ сухаридагшье хүнүүд дайралдана. Тиимэшүүл ехэ үсөөн, харин диилэнхи олон хүнүүд эршэмтэй шангаар ажаллана, энэ барилгатай хуби заяагаа холбоо. Тэдэнэй дундаһаа нэгэшье хүниие илгажа дурданагүйб. Тэдэнэр нэгэл эбтэй эетэй коллектив болонхой. Мүнөө дээрээ тэдэнэр Баргажанай адагта ажаллана. Һаядаа тэдэнэр өөһэдын адрестай болохо. Орон доторнай эгээл томо тоннельнүүд — Байгалай ба Хойто-Муйска тоннель барилсахаа ошохо, тэндэ ажаллаха.

БАМ... Звёздный ба Магистральна, Тындинскэ ба Нижнеангарск, Чара ба Баргажанай адаг... Эдэ бүгэдэ БАМ гэһэн удхатай. Полунин, Левашов, Таракановский, Тютрин, Климов болон бусад хүдэлмэришэд мүн лэ бамовецууд...

В. ХАРАХИНОВ.

ХАРА ДАЛАЙН СУУТА ХЭРЭМ

СЕВАСТОПОЛЬ. Алдар габьягаараа суурхаһан хото. Дайсанай замые гаталшагүй хабсагай-хэрэмээр хоёр удаа хааһан хото. Энээнние хамгаалагшад Эсэгэ оронойнгоо дайшалхы алдар солын баатаршалгата түүхэ-бэшэгтэ залиршагүй хуудаһануудые хоёр дахин бэшэһэн байна.

Далайн эрьедэхи энэ үзэсхэлэн һайхан хото революционно ёһо заншалнуудаа гамтайгаар сахин хадалгалжа байдаг.

Севастополь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр бэрхэшээлтэй жэлнүүдтэ фашис булимтарагшадай дабажа шадаагүй хүсэтэ, баатар хэрэм болоо һэн. Энээнние хамгаалагшад 250 хоногто дайсанай добтолгонуудта шангаа харюу эмхидхэн, сухарюулһан байна. Байлдаанай гал дүлөөр соробхилоогүй, һомо хэрэгсэлнүүдээр, бомбонуудаар һэндэргэдээгүй, баатарнуудай шуһанай адхараагүй альганайшье шэнээн газар шадэ байхагүй.

Оромнай Севастополине дабагдашагүй хэрэм болгоһон юм.

Домог суута Малахов добуун, Сапун-хада, баатар-хотын олон үйлсэнүүд, бульварнууд, талмайнууд Севастополине хамгаалагшадай хизаарлашагүй эрэлхэг зоригтой, шэн габьятай, Эхэ орондоо, Ленинскэ партида үнэн сэхэ байһанай хэтэ мүнхын хүшөөнүүд болонхой.

Хара далайн хэрэмые хамгаалагшадай баатаршалгыень КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев үндэрөөр сэгнэһэн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан илалтын 20 жэлэй ойдо зорюулһан элидхэл соогоо эдэнние Севастополиин баатарнууд гэжэ нэрлээ һэн.

Севастополиин дайшалхы алдар соло тухай, хүн зонойнь мүнөөнэй габшагай ажал хэрэгүүд тухай энэ хуудаһанда хөөрэгдэхэнь.

(ТАСС).

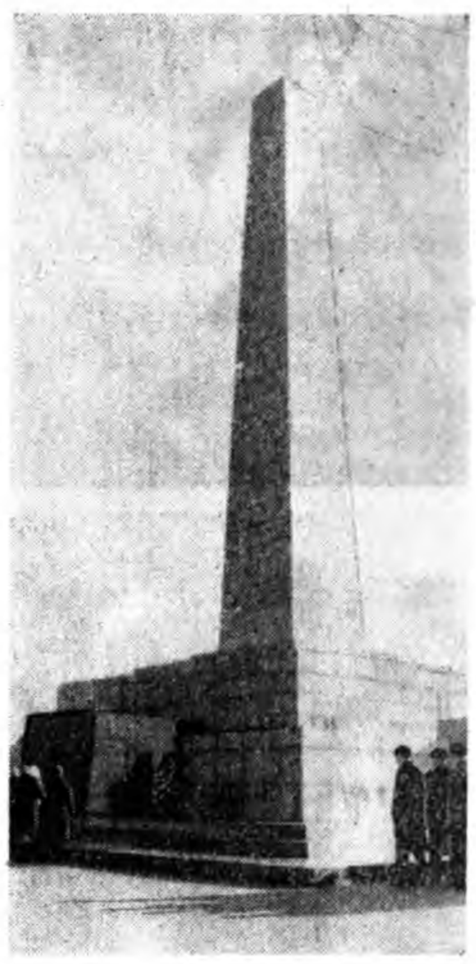

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Севастополине сүлөөлэгшэдэй хүндэлэлдэ Сапун хада дээрэ табигдаһан хүшөө.

ТАСС-ай фотохронико.

НИИТЭ НЭГЭ ЖАГСААЛААР

В. С. МАКАРЕНКО,
Украинын КП-гэй Севастополиин горкомой нэгэдэхи секретарь.

★

БААТАР-ХОТО Севастополиин ажалшад, Улаан Тугай орденто Хара далайн флодой сэрэгэй морягууд нэгэ ниитэ, эбтэй эетэй бүлэ юм. Аха дүү ёһоной хани барисаан эдэнние нэгэдүүлнэ.

1941—1942 онуудта фашис булимтарагшадһаа Севастополине хамгаалһан 250 үдэр Хара далайн хэрэмдэ залиршагүй алдар соло олгоһон байна. Энэ үе соо флодой бүхы сэрэгэй корабльнууд эрэлхэг зоригто хамгаалагшадые дэмжэн, сэрэгэй техникээр, һомо хэрэгсэлнүүдээр, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр эдэнние хангадаг байгаа. Солдадуудтай, хотын хүн зонтой хамта олон матросууд Севастополиин оршондо эрэлхэгээр дайлалдаһан юм. Хотын фабрика, заводуудай хүдэлмэришэд миномёт, минэ, граната болон бусад зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргажа, хэрэмые хамгаалагшадта эльгээдэг һэн. Дайсанай нюдэ нюургүй буудажа байгаашье һаань, олон зуугаад хүдэлмэришэд корабльнуудые, эрье шадарай батарейнуудай буу зэбсэгүүдые заһабаридаг бэлэй. Тиин матросууд, хүдэлмэришэд ээм ээмээ ниилүүлэн тэмсэжэ, илалта шэрээлсэһэн байна.

Үнэһэн тоброг болоһон баатар-хотые һэргээхын тула Хара далайн моряагууд Севастополиин сүлөөлэгдэһэнэй һүүлээр хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа сүм элсүүлһэн байгаа. Шуһа адхаралгата тэмсэлээр бэхижүүлэгдэһэн моряагудай ба хотын ажалшадай хани барисаан мүнөөшье Хара далайн моряагуудта шухала туһа хүргэнэ. Моряагууд вахтада жагсаагүй, холын аянда гараагүй сагтаа хотын предприятинуудта, һургуулинуудта ошожо, концерт табидаг, мүрысөөнүүдые үнгэргэдэг юм.

Севастополиин революционно, дайшалхы алдарта ёһо заншалнууд хүгжөөгдэн бэхижүүлэгдэнэ. Ашанарынь, хүбүүдынь эсэгэнэрэйнгээ, үбгэ эсэгэнэрэйнгээ алдарта ёһо заншалнуудые нэрэтэй солотойгоор үргэлжэлүүлнэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ «Красный Кавказ» гэжэ крейсер дайшалхы баатаршалгануудаараа алдаршаһан байгаа. Тэрэнэй экипаж гвардиин нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Мухэшэгүй зоригтой, шэн габьятай байһаараа кораблиин командирай ахалагша туһалагша К. И. Агарков илангаа суурхаһан юм. Юрын матросһоо 1-дэхи рангын капитан болотороо ургаһан байгаа. Мүнөө запаста гаранхай. Корабльные албаяа дүүргэнхэй. Гэхэ зуура, Хара далайн нюруу хаха эсхэн тамаржа ябадаг шэнэ ехэ корабльда тэрэнэй нэрэ олгогдонхой. Гвардиин туг тэрээн дээрэ мүн лэ далбан намилзадаг. Константин Ивановичай хүбүүн — гвардиин ахалагша лейтенант Ю. Агарков мүнөө энэ корабль дээрэ алба хэнэ. Юрий — эрхим түрүү ракетнэ батарейн командир. Фронтовик эсэгынгээ захяае нэрэтэй солотойгоор дүүргэдэг. Эсэгэнь өөрөө үе-үе корабль дээрэ гаража, залуугайхидаал адляар кораблиин тугай үмэнэ ёһолон, амаршалга үгэдэг юм. К. И. Агарков залуу моряагудые гвардида абалгын ёһололдо хабаадалсадаг, дайнай хүшэр бэрхэшээлтэй үдэрнүүд тухай домоглон хөөрэдэг байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануудай алдар солые севастополиинхидай залуу үетэн гамтайгаар сахижа ябадаг юм. Эдэнэй түлөөлэгшэд далайн заводто, хотын бусад предприятинуудай станогуудай, конвейернүүдэй дэргэдэ хүдэлнэ. Севастополиин бүхы хүн зоной габшагай ажалдал адли эдэнэй эршэтэ ажал КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар тэмдэглэв.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлые, Агуу Илалтын 30 жэлэй ойе габшагай ажалаараа тэмдэглэхэ гэжэ севастополиинхид шиидэнхэй. Жэшээнь, далайн заводой коллектив үйлэдбэриин хэмжээгээр табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид, 1975 оной октябрь болотор дүүргэхэ уялга абаа. Үйлэдбэриин олон түрүүшүүл ажалай бүтээсын талаар табан жэлэйнгээ даабарие Агууехэ Октябриин 58 жэлэй ой болотор дүүргэхээр зоригжонхой.

Улаан Тугай орденто Хара далайн флодой моряагууд океан, далайнуудаар удаан саг соо тамаран, дайшалхы һуралсалайнгаа зорилгонуудые бэелүүлэн, Эхэ оронойнгоо инаг һайхан образые зүрхэ сэдьхэлдээ хадагалжа ябана.

(ТАСС).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гитлеровскэ сэрэгүүдһээ сүлөөлэгдэһэн Севастопольдо совет далайн-сэрэгэй туг мандуулагдажа байна (1944 он).

ТАСС-ай фотохронико.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Советскэ Союзай туйлаһан илалта болбол дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй хэлбэришэгүй хүгжэлтые, диилдэшэгүй байһыень үнэншэмөөр гэршэлһэн байна.

«Илалтын 30 жэлэй ой» тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолһоо.

...ЖАБАЙДАЛАЙ АЛДАРТА ЗАМ

...Н. И. СЕМЕНЕЦ. Социа... **...Ажалай Герой, Севасто... горсоведэй депутат.**

...омог суута гурбан хото ... ажабайдалда хэтэдээ ...итай юм. Ажалайнгаа ...тарые Комсомольск-на-...ре хотодо эхилээб. Һүрөө... 1942 ондо революциин үл... — Ленинэй хотые хамгаал... зол хуби намда тудаа һэн. ...лтын салюдай нээрһэнэй ...ээр миномедой расчёдой ...ноир байһанби. — Севас... ...оль ерэжэ, эндэ хододоо ...эн байнаб.

...инэһэн тоброг, һандарда... сооһоо хүн зоной хара... ...бр байтар үндын бодоһон, ...эр домогто хөөрэгдэдэг ...шубуун мэтэ, далайн ... шадирай саб сагаахан ...хотодо би — урдын сол... — үнэн зүрхэнһөө дурлан... ...й. Тэрэнние һэргээлгэдэ ...абадалсаха зол хубитай ...а һэм. Түрэл хотоёо да... ...эргээхэ гэһэн ниитэ нэгэн ... эрмэлзэлээр нэбтэрһэн ... зоной хаба шадалые, ...ябдолго хэшээлые юунтэй ...алтэйб, гитлеровскэ сэрэг... ...й һандарһан хотые се... ...тополиинхид ойройдоол та... ...жэл соо һэргээһэн юм. Се... ...тополиие коммунис ажалай, ...ын жэшээтэ гурим жура... ...ндэр соёл культурын хото ...ын түлөө тэмсэхэ гэжэ ... зон тиихэдэ шиидээ һэн. ... экскаваторщигаар хү... ...е Горькиин нэрэмжэтэ Ба... ...вска рудоуправлениин ...ктив түрүүшынхидэй тоо... ...э уряае дэмжэһэн байна.

...ээгүүд коммунис ажалай ...ктивэй нэрэ солодо хүр... ..., арба гаран жэлэй туршад ...горхолтойгоор сахижа ... Түрүүшээр жэлдээ 1 ...он тонно флюс үйлэдбэ... ...н түлөө тэмсэдэг байгаа ...ашадаа тэрэмнай юрын ...о болоо һэн. Тиин, удан... ...й энэ урэ дүнгөө нилээд ...һэн байнабди.

...ашгай ажал Севастопо... ...бүхы хүн зондо нэрэ хүн... ...эрэг болонхой. Хэрбээ ...нһоо коммунис ажалай ...онигтай байһан һаа, ха... ...үнөө тэдэнэй тоо 38 мянга ... 327 цех, 1567 бригада, ... энэ үндэр нэрэ зэргэдэ ...эй. Тиин, хотын пред... ...нуудай гурба мянга ша... ...дэлмэришэнэй табан жэ... ... даабарие дүүргээд ...шинь гайхалтайшье бэшэ.

...тар-хото, ажалша-хото ... жэшээтэ гурим журам... ...то болонхой. Хододоо ... байха гэжэ хэдэн мян... ...хүн зон саг үргэлжэ орол... ...ниитын жэшээтэ гурим ...най байлгахын түлөө Се... ...олиин олон арбаад Сове... ...мсэдэг. Дүй дүршэлтэй ...үүлэгшэд залуушуулые ...рюулхын тула ехэ аша ...үдэлмэри ябуулна.

...г суута Севастополь ... һайхан, хэтэдээ за... ...ниша тэгүүлдэг хото ...тар-хотын хүн бүхэн ... ажал хэрэгээрээ Эсэ... ...нгоо Хара далайн хэ... ...лдар солые арьбадха... ... эрмэлзэнэ.

(ТАСС).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүүн таладань — 1944 оной майн 9-дэ хотые сүлөөлхэдэ, Севастополиин Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэ иимэ байгаа (буулгабари). Баруун таладань — Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэ мүнөө иимэ болонхой.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ ДУРАСХААЛ

Энэ эхэнэрые Севастопольдо хүн бүхэн танидаг, мэдэдэг юм. Тус хотые эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалһан, Советскэ Союзай Герой Мария Карповна БАЙДЛЕ ехэшүүл, үхибүүд үнэн зүрхэнһөө хүндэлдэг, тэрээндэ дуратай байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ тэрэ тагнуулшан ябаһан байгаа. Мария Карповна дайсанай ара тала руу хэдэн арбаад дахин орожо, шухала мэдээнүүдые асардаг һэн. Мүнөө хотын гэрлэлгын ордоной директорээр хүдэлжэ, Севастополиин дүрбэдэхи хүн бүхэнэй «хүйһэ хүндэгшэ эхэнь» болоһон байха.

Севастополь ба хотын хүн зон тухай хөөрэжэ үгэхэ гуйлтатайгаар түрүүлэн тэрээндэ хандабабди:

— Үхибүүдһээ һайхан юун байхаб даа! Хабарай наранай хурса элшээр толорһон Севастополиин үйлсэ гудамжануудта балшар бага хүүгэдэй соглой хүхюун, хонгёо энеэдэн холуур соностоно. Дайнай үеын хэсүү хүшэр үдэрнүүдые, эндэхи тохомой шэнээн газарта буугай һомонуудай, минэнүүдэй тэһэрһые, хас тамгатай фашис танкнуудай энэ хотын зүг бүхэн тээһээ бүһэлэн дабшаһые һанахадаа, мүнөөшье зүрхэнэй шуһан бусалдаг. Энэ ушарые мартахын аргагүй.

Дайнай түбэг бэрхэшээлтэ үеын хүнүүдэй нэрэ обогуудые ордоной зал соо дурдагдахые дуулахадаа, тэрэ үеые ээлүүдгүй һанаандаа оруулдагби. Зарим баатар солдадуудай байлдаанай талмай дээрэһээ бусажа ерээгүйшье һаань, тэдэнэй хэрэгые хүбүүд, басагадайнь, ашанарайнь үргэлжэлүүлжэ байһые мэдэрхэдэ, урматай. Амгалан байдалай зол жаргалта зам эдэнэй урда үгтэнөөр нээгдэнхэй бшуу.

Бишье ашанартайб. Тиигэбэшье Севастополиин бүхы үхибүүдые ашанарни гэжэ тоолодогби: һаяхан алтан дэлхэй дээрэ мүндэлэн түрэһэн үхибүүндэ зуу мянгадахи хүнэй үнэмшэлгэ барюулаабди. Дайсанһаа хотын сүлөөлэгдэһэнэй һүүлээр эды үхибүүд Севастопольдо түрэһэн байна. Севастополь сүлөөлэгдэжэ, Улаан тугай далбан намилзуулагдахадань, амиды мэндэ үлэһэн оройдоол мянгаад хүн бидэнние, солдадуудые угтаа һэн. Һандаргагдаһан причалнуудта, станогуудта эдэнэртэй хамта ошожо хүдэлһэн, барилгада хабаадалсаһан байнабди. Ерээдүйдөө этигэдэг тула даа илалта туйлаабди. Тиин, габшагай ажалаараа ерээдүйгөө улам дүтэ болгообди.

Лётчик Павел Зарудневӑй дайлалдаһан гвардиин минно-торпеднэ 13-дахи авиаполк фашистнуудые айлгадаг, һүрдүүлдэг байгаа. Волго мүрэн шадар, Хара далай дээрэ, Севастополиин оршондо хархис шунахай булимтарагшадые тэрэ һамна бута сохиһон юм. Эхэ оронойнгоо дайшалхы 19 үндэр дээдын хайра шагналда хүртэгшэ, гвардиин полковник П. И. ЗАРУДНЕВТА үгэ үгтэнэ.

— 1944 оной хабар манай авиаполкын сэрэгэй зам Хара далайн хэрэмдэ дүтэлөөд байгаа һэн. Совет сэрэгшэд хотые сүлөөлхөөр бэлдээд, агаарта баатарлигаар тулалдан, удаан хүлеэгдэһэн энэ сагые дүтэлүүлхээр шармайн оролдожо байһан юм. Самолёдой ниидэһэнэйнь һүүлхэнээр дайсанай хэдэн катернуудай, транспортын, тральщигуудай, баржануудай Хара далайн уһа руу шэнгээгдэжэ байһан тухай шэнэ шэнэ тэмдэглэлнүүд полкын штабтахи схемэнүүдэ табигдадаг һэн.

Гэбэшье манай машинануудай дайшалхы зам Севастополь дээгүүр гарадаг байгаа. Далайн авиаторнууд хархис шунахай дайсанһаа хотые сүлөөлхэдөө, сэдьхэлээ хүдэлгэхэ. Огторгой өөдэ дүүлин ниидэлгэ бүхэмнай май һарада илангаяа дурасхаалтай байгаа. Нэгэтэ дайсанай суднануудые уһа руу шэнгээһэнэймнай һүүлхэнээр манай хоёр машиные дүрбэн «Мессершмидт» добтолбо гээшэ. Минии самолёдой баруун мотоор эбдэрбэ. Тиихэдэнь, фашистнууд «бэлэг олзо» олохо гэжэ шиидэһэн байгаа. Тиин, радистбуудагша бидэ хоёр дайсанай самолёдые унагаагаа һэмди. Бэшэниинь айһан мэгдэһэндээ һүүл гэрээшээ зугадан талиигаа бэлэй.

Хэдэн үдэрэй үнгэрхэдэ, совет сэрэгүүд Херсонес шадар дайсанай олон сэрэгшэдые бүһэлэн хүреэлээ пэн. Хара далайн флодой корабльнууд уһан доогуур тамарагшад, катерай сэрэгшэд далай дээгүүр зугадахые һэдэһэн фашистнуудые һамна бута сохиһон байгаа. 1944 оной майн 9-дэ Хара далайн хэрэм дайсанһаа сүлөөлэгдөө һэн. Манай полкын хамаатай гвардиин 2-дохи авиадивизидэ «севастопольско» гэһэн омог нэрэ үгтөө бэлэй.

(ТАСС).

ДАЛАЙ ТЭЭҺЭЭ ХАРАХАДА...

ТАРИМАЛНУУДАЙ һуулгагдаһан, үргэн гэшхүүр аяар доро далайн эрьеһээ эхи абаад, Нахимовай нэрэмжэтэ проспектые хүндэлэн гаража, В. И. Ленинэй бронзо хүшөөгэй табигдаһан үндэр гүбээдэ туладаг юм. Эндэһээ хото город альган дээрэ байһан шэнгеэр харагдадаг. Севастополиин байрын гэрнүүдэй шэнэ кварталнууд хүн зоной нюдэ баясуулна: үргэн магистральнууд, талмайнууд, эрье шадарай газар алдар солын хүшөөнүүд.

— Дайнай үедэ эндэхи газарай ямараар нүхэ һүбэ болошоод байһые наһажаал хүнүүд элеэр һанадаг юм, — гэжэ хотын ахамад архитектор А. И. Баглей ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. — Корабельнэ ба хотын хойто заха бүрин һандаргагдашаһан байгаа. Флодой офицернүүдэй байшан, уран зурагай галерей, далайн библиотекэ, далайн-сэрэгэй музей үнэһэн тоброг болгогдошоо һэн. Промышленна предприятинууд, хотын ажахы ехээр һандаагдаһан юм.

Совет газар дээрэ ехэ буугай нэержэ байхада, Севастопольдо һэргээлгын хүдэлмэри эхилээ һэн. Совет правительствын шиидхэбэреэр, тэрэ нэн түрүүлэн һэргээгдэхэ ёһотой хотонуудай тоодо оруулагдаһан байгаа. Хотын хүн зон бага ехэ илгаагүй бултадаа барилга хэхээе гараа бэлэй. Һандаадаһан сооһоо үндын бодоходонь, бүхы оромнай домог суута Севастопольдо туһа хүргэбэ. Мүнөө далайн алдар солын хото хэдэн арбаад километртэ — Инкерманһаа Херсонес хушуун хүрэтэр, Балаклаваһаа Кача хүрэтэр — хабтайн нэмжынэ. Тэрэнэй зүрхэн — дүхэриг харгы хотын түбтэхи гүбээе бүһэлдэг юм.

Графска пристань 1846 ондо баригдаһан зандань үлөөгдэнхэй. Севастополиин алдар суугай мүндэлһэн корабельнэ тала танигдашагүй болотороо хубилаа. Тэрэнэй революционно, дайшалхы, ажалай алдар соло эндэһээ эхитэй.

Энэ хото модо һөөгүүд соо, сэсэрлиг соо умбажа байдаг. Севастополиин хүн зон олон миллион модо һөөгүүдые тарижа һуулгаа. Шулуулиг хүрьһэтэй газарта модо тариха гээшэ юрын хэрэг бэшэ.

Үдэр, хоногой үнгэрхэ тудам Севастополь улам үзэсхэлэн һайхан болоно. Үндэр ехэ гостиница, прибор-бүтээлгын институдай бүлэг барилга, загаһашадай соёлой ордон баригдажа байнхай. Эдэ бүгэдэ далайн эрьедэхи энэ хотые улам һайхан болгохол.

(ТАСС).

ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ХИЛЭНҮҮД

СЕВАСТОПОЛЬ худар ошоһон дардам харгын хажууда эхир юумэдэл аб адлихан хоёр гүбээ бии. «Баатарнуудта хэтэ мүнхын алдар соло! Севастополиие хамгаалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ далайн-сэрэгэй инженернүүдые бэлдэдэг дээдэ училищиин курсантнууд эндэ фашистнуудтай дайлалдаһан байгаа» гэһэн бэшэгтэй хүшөө эдэнэй нэгэндэ бодхоогдонхой.

Һүрөөтэ 1941 ондо Симферополиин дардам харгыгаар табилуулан, Хара далайн хэрэм худар шуумайн добтолһон дайсанай сэрэгүүдые курсантнуудай подразделенинүүд түрүүлэн угтаа һэн. Имагтал байлдаанай түрүүшын үдэр курсантнууд гурба удаа добтолгодо оробо.

Хара далайн 5 моряк: политрук Николай Фильченков, матросууд Иван Красносельский, Василий Цыбулько, Юрий Паршин, Даниил Одинцов гэгшэд хамгаалалтын нүгөө захада — Верхнесадовое тосхон шадар баатаршалга гаргаа һэн. Пулемедоор, таба һүрэдэг буунуудаар, гранатануудаар, шатадаг бодостой бүтылхэнүүдээр зэбсэглэгдэһэн эдэнэр гитлеровскэ сэрэгшэдэй 7 танкын замые хааһан байна. Дайсанай гурбан машина һандаагдаа бэлэй. Гэбэшье, хэдэхэн часай үнгэрһэн хойно, дайсан үшөө 15 танк эрэлхэг зоригтоной урдаһаа дабхиба. Тиихэдэнь, совет сэрэгшэд ами наһаяа гамнангүй, Севастополь худар тэгүүлһэн дайсанай харгые хааһан юм. Шанга тэһэрэлгэнүүд удаа дараалан дуулдаба. Энэ тосхон шадар бодхоогдоһон хүшөө эсэгэнэрэймнай баатар габьяа тухай хөөрэнэ.

Мекензиевэ хада домог суутай. 1941—1942 онуудта далайн ябаган сэрэгэй бригадануудай, эрье шадарай армиин сэрэгшэд эндэ эрэлхэгээр тулалдаа һэн. Ахалагша лейтенант Иван Пьянзинай командалһан зенитнэ 365-дахи батарейн сэрэгшэд эдэнэй дунда байлсаа. Хүреэлэлгэдэ ороһон эдэнэр гурбан үдэр уна унатараа дайлалдаба.

Дайнай бэрхэшээлтэ жэлнүүдтэ Севастополиие хамгаалагшадай эрэлхэг зоригтой байһые, баатаршалга гаргаһые, Совет Эсэгэ орондоо үнэн байһые мүнхэлһэн 600 шахуу хүшөө, дурасхаалта газар бии.

А. ТРОЦЕНКО,
ТАСС-ай корр.

АРАДАЙ БААТАРШАЛГА МҮНХЭ

СЕВАСТОПОЛИИН ехэ хүшөөнүүд. Арад зоной баатаршалга олон зуун жэлдэ алдаршуулхын тула эдэнние үе залгамжалагшад дыень мүнхэлэн бодхооһон байна.

1854—1855 онуудта Севастополиие хамгаалгын домогто ороһон ехэ зураг. 1900-гаад оной эхеэр уран зурааша-баталист Ф. А. Рубо тэрэнние бүтээһэн юм. Гайхамшагта энэ хүшөөе фашистнууд һандаргаһан байгаа. Севастополиие хамгаалһан совет сэрэгшэд ами наһаяа гамнангүй, зурагуудай олонхиие абарһан байна. Хотын сүлөөлэгдэһэнэй һүүлээр тэрэнэй байшан һэргээгдээ һэн. 1954 оной октябриин 16-да, Хара далайн суута хэрэмые баатарлигаар хамгаалһан 100 жэлэй ойн үдэр, тэрэ үшөө дахин нээгдээ бэлэй.

Элинсэг хулинсагуудайнгаа баатаршалгые хаража, һонирхон зоригжохын тула хүнүүд олоороо эндэ ерэдэг юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэһэнһээ хойшо 16 миллион үлүүтэй хүн эндэ орожо хараа. Эдэнэр магталай дэбтэрнүүдтэ һанамжаяа бэшэдэг байна. «Энэ ехэ зурагые харахадаа, зүрхэ сэдьхэлни омогой мэдэрэлээр халина:ород арад ямар баатар зоригтой гээшэб. Иимэ зон илагдадаггүйл!» — гэжэ Леонид Ильич Брежнев бэшэһэн байдаг.

Ехэ зурагтай байшангай байдаг Корниловска дүрбэдэхи хэрэм Сапун-хада шадар оршодог юм. Энэ үндэртэ болоһон байлдаануудһаа хойшо 100 шахуу жэл үнгэрөө. Гэбэшье хүн зоной дурасхаалда элихэнээр һанагдана. Энэнь манай арадые, тэдэнэй шэн габьяае, баатаршалгые, Эхэ орондоо үнэн байдагые алдаршуулна. Сапун-хадые оройдо мантан томо диорама табигданхай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэхи Севастополиин дайшалхы солые арьбадхагша совет сэрэгшэдэй эндэхи дабагдашагүй үндэрые баатарлигаар добтолһон тухайнь СССР-эй арадай уран зурааша П. Т. Мальцев түрүүтэй уран зураашад-баталистнууд үнэншэмэ зүбөөр, сэдьхэл хүдэлгэмөөр хөөрэнэ.

М. ТУРОВСКИЙ,
ТАСС-ай корр.

30 ЖЭЛЭЙ ҮНГЭРҺЭН ХОЙНО

★ МҮНӨӨ Севастопольдо олон арбаад промышленна ехэ предприяти хүдэлнэ. Прибор-бүтээлгэ — хотын индустриин шэнэ һалбари мүн. Хэдэн арбаад суднатай океан, далай дээрэ загаһа олзоборилдог ажахынь хурдан түргөөр хүгжэнэ.

★ ҺҮҮЛЭЙ 20 жэл соо хоёр миллион дүрбэлжэн метр шахуу гэхэ гү, али хотын бүхы 200 жэлэй түүхэ соохиһоо дүрбэ дахин ехэ гэр байра эндэ ашаглалгада оруулагдаһан байна.

★ ЭСЭГЭ ОРОНОО хамгаалгын Агууехэ дайнай урда тээ энэ хотодо юрэнхы эрдэмэй 28 һургуули байһан юм. Совет Армиин тэрэнние сүлөөлхэдэ, оройдоол нэгэниинь һандаргагдангүй, бүрин бүтэн үлэһэн байгаа. Харин мүнөө 57 һургуули хүдэлнэ. Дайнай һүүлээр эндэ хүүгэдэй 17 саад байһан һаа, мүнөө зуу гаран болонхой.

МҮНӨӨНЭЙ Севастополь Украинын урда захадахи эрдэмэй ехэ түб болонхой. Одессын политехническэ институдай филиалай үндэһэ һуури дээрэ мэргэжэлтэдэй кадрнуудые бэлдэдэг дээдэ һургуули эндэ эмхидхэгдээ. Севастопольдо хоёр техникум бии. Ерээдүйн корабельнүүд, барилгашад эдээндэ һурадаг юм.

(ТАСС).

ГҮРЭНЭЙ ХИЛЭ ЗУБШАН ЭСТАФЕТЭ ДАБШАНА

— Эстафетэ ерэбэ! — гэһэн баяртай мэдээсэл Хяагта хотодо сахилгаан хурданаар тараба. Ажалайнгаа һүүлээр хяагтынхид Советүүдэй талмай дээрэ сугларжа эхилбэ. Һайндэрэйхеэр шэмэглэһэн хотын талмай дээрэ оркестрэй хүгжэм зэдэлнэ, улаан тугууд намилзана.

Гүрэнэй хилэ зубшан эстафетые Шэтын областиһаа эндэ хүргэжэ ерэбэд. Гэдэнэртэй хамта газетэнүүдэй, радио болон телевидениин, кинохроникын түлөөлэгшэд. Баяр ёһолололой оршон байдалда хяагтынхид эстафетые угтан абаба. Тэдэнэй дунда Хяагтын трикотажна фабрикын хүдэлмэришэн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран, Алдар солын хоёр орденой кавалер К. Дынник, тус фабрикын комсомолой организациин секретарь Мария Трифонова, дружинник Анатолий Уваров һургуулиин шаби, комсомолой гэшүүн Сергей Коноваленко болон бусад бии.

Эстафетэ угтан абалгын митингые КПСС-эй Хяагтын райкомой секретарь П. Белозёров нээжэ хилын харуулшан В. Тереховтэ үгэ үгэбэ. Эстафетэдэ хабаадагшадые тэрэ халуунаар амаршалаад, гүрэнэй хилэ сахин хамгаалагшад совет арадай Агуу Илалтын 30 жэлэй ойе дайшалхы һуралсал болон политическэ бэлэдхэлдээ эрхим амжалта туйлан угтажа байһан тухай мэдээсэбэ. Мүн саашадаашье хилын харуулшад Советүүдэй һунгалтын хүндэлэлдэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлэн, улам ехэ амжалта туйлахын түлөө тэмсэнэ гэжэ тэмдэглээ. Гүрэнэй хилэ зубшан ошохо энэ эстафетэ дамжуулагшад декабристнуудай каторгада байһан газарнуудаар, ютагай ажабайдалтай танилсан, юһэдэхи табан жэлэй ажалай түрүүшүүлтэй уулзаха юм. Мүн 1930 ондо Леонид Ильич Брежневэй алба хэһэн заставада хүрэжэ үнгэргэхэ байна гэжэ мэдээсэбэ.

Манай уужам дэлгэр Эхэ ороной хилэ зубшан дабшаха хоёр эстафетэ нэгэ доро гараһан байна. Тэрэнэй нэгэниинь холын Зүүн-Хойто зүгтэхи Ратманово аралһаа, нүгөөдэнь — Мурманска областиин Никель гэжэ посхонһоо эхилһэн байна. Тиигээд хоюулаа Ашхабад хото дээрэ уулзажа, фашис Германиие илаһан Агууехэ Илалтын 30 жэлэй ойн һайндэртэ Эхэ ороноймнай ниислэл — Москва хүргэгдэхэ.

Эстафетые ВЛКСМ-эй ЦК болон Хилын Сэрэгүүдэй Главна политическэ управлениин үүсхэлээр «Хэншье мартагдаагүй, юуншье орхигдохогүй» гэһэн уряа доро ябуулагдана.

Митинг дээрэ ВЛКСМ-эй Хяагтын райкомой секретарь Светлана Гомбоева, һурагша Андрей Посников гэгшэд үгэ хэлэжэ, эстафетэдэ хабаадагшадта баясхалан хүргэһэн, замдаа һайн һайхан ябахыень хүсэһэн байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Митинг дээрэ С. Гомбоева үгэ хэлэжэ байна. 2. Эстафетэ дамжуулан абаад байһан үе.

А. СУРМАЧ,
авторай фото.

Рассказ — Георгий Дашабылов

ХҮН САГААН ХУРЬГАМНИ

Бага балшар наһанай баяр, уйдхар, гомдол муулар ехэ болоодшье ябахадаш, үсэгэлдэр мэтэ досоош эли тодоор һанагдаха. Юртэмсэ дэлхэйн жама ёһо, ажабайдалай элдэб ушарнуудые һаял хаража, гайхажа эхилһэн үхибүүнэй гэнэ хонгор сэдьхэлдэ номгон үдэшын мүнгэн һарын һаруул туяа мэтээр үлэһэн нэгэ ушар тухай хөөрэхэ һанаатайб.

Нютагай бүхы шахуу ехэ хүнүүд — баабайнар, ахайнар баруун зүгтэ эхилһэн дайнда ошонхой. Бургаастай һууримнай хон-жэн, хүнды хооһон мэтэ болошоо һэн. Ори гансахан гудамжадамнай ехэ хүнэй харагдахашье үсөөншэг: колхозой ажал хүдэлмэридэ эжынэр, абгайнар ябажа сүлөөгүй.

Бидэ, үхибүүд нажарай һайхан сагта уһа голые зубшан зайжа, загаһа агнахабди, жараахай барижа наадахабди. Тээ ахашаг хүбүүднай наһаар дүү бидэндээ саарһан погоон хэжэ зүүлгээд, модоной хөөгөөр хамар, аман доромнай һахал зуража үгөөд, өөһэдынгөө дархалһан дараансаг буунуудые барюулаад, Бургаастай һууринай баруун захадахи малай хабтагар хара хашаада абаашаха. Юндэн булагай эрье доогуур хоргодон ябаад, иишэ тиишээ хараашалһаар ошохобди. Юундэб гэхэдэ, дай хэжэ, «буудалдажа, алалсажа» наадахыемнай үбгэд, хүгшэд хараа һаа, үйлэ маанииемнай хэхэ, хараaxa юм. Зундаа хооһон бэйдаг малай хашаа соо оромсоороо, ехэшэг хүбүүднай хаамжа, хобтын саагуур гүйлдэжэ, бидэнһээ тэрьелхэ. Харин бидэ багашуулынь модон буунуудаа урдаа бариад, хаагууршьеб хоргодоһон «дайсадые» бэдэрхэбди.

Нэгэтэ һониео буурatараа наадаад, хашаагай һүүдэртэ сугларан һуубабди. Энэ тэрэ юумэн тухай шашалдаһаар байтараа, хэнэйхи, ямар айлайхи хэды хонитойб, хэды үнеэтэйб гэжэ тоосолдошобобди.

— Сандагай абатан алан табан хонитой. Һүүлнүүдынь гэжэ хонхон тогооной зэргэ, — гэжэ хэншьеб гайхан хэлэбэ.

— Үгы, үгы. Эргээнтэн зургаан хонитой бэшэ аал? — гэжэ би оролсобоб.

Эргээнтэнэй түрэл болохо Мэжэд урдаһаам нэгэ жэгтэйгээр хараад:

— Танайхин хэды хонитойбта? — гэжэ хоротойгоор асууба.

Тиимэ асуудал хүлеэгээгүй би мэгдэн алдабаб:

— Ганса.

— Гансахан хонитой аал, ондоо айлай малда хорхойтоно аалши? — гэжэ намайе тэрэ хадхаад абаба.

...Үдэшэлэн гэртээ ерэд һуухадаа, уһа ойможо һаарш болошоһон хүлөө маажасагаан, нагаса баабайһаа иигэжэ асуубаб:

— Манайхин юундэ ганса хонитойбибди?

Нагаса баабайм залд гэһэндэл боложо, түр зуура дуугарангүй һуугаад, бүрүүлхэн нюдөөрөө намайе оножо ядан хараба:

— Ганса хонимнай хурьгалжа, олон болоно ааб даа.

— Хэзээ хурьгалха юм?

— Үбэлдөө хурьгална ааб даа.

Тиигэжэ би гансахан хонинойнгоо хурьгалжа, олон болохые хүлеэжэ эхилээ һэм.

...Ноябриин һайндэрэй урда тээхэнэ үбдэгсөө зузаан саһан орожорхибо.

Хэжэнгэ голой хуушан һабын эрье руу халтиржа наадаад, халуудашаһан би гэртээ гүйжэ оробоб.

Баруун ханадахи заахан орон дээрэ һууһан нагаса баабайм:

— Гуталайнгаа саһа арилга, — гэжэ гүбэрбэ.

Саһа арилгаха сүлөө намда үгы. Ехэдэһэндээ нюдэн дээрэм унашаһан малгайгаа хуу татажа, нюһаяа нэгэ татаһанай һүүлээр асуубаб:

— Хонимнай хурьгалаа гү?

Нагаса баабайм абаһаар ойлгобогүй:

— Юун гэжэ пүлшэгэнэнэш?

— Хонимнай хурьгалаа гү гэнэ бэшэ гүб?

— Ай, барһамни. Хурьгалха үшөө үдыл.

— Үбэл болоходо хурьгалха гээ бэшэ һэн гүт?

— Хүбүүмни, үбэлш ута юм гүб даа...

Нэгэтэ үглөөгүүр һэрихэдэмни, ори ганса хонимнай гэртэ орошонхой хэбтэбэ. Саб сагаан хурьгахан һалганаһан нариихан хүл дээрээ арай шамайхан бодоод, шэшэрхэдэжэ байбал даа.

— Ура-аа! Хонимнай хурьгалаа! — гэжэ би һүхирэн, хүнжэл сооһоо һуга харайн бодобоб.

— Бү һүхирэ! — гэжэ нагаса баабайм зандарба.

— Яагааб?

— Энэ хурьганайш эхэ муу байна. Эдеэлнэшьегүй. Уһашье уунагүй... Үбшэлөө, хабшалаа юм гү? — гэжэ нагаса баабайм нюдэеэ анина.

Хэды хоноод ори гансахан хонимнай үхэшэбэ. Үншэрһэн хурьгаяа яаха хэзэхээ ойлгожо ядабабди. Хюһаранай һү угжаха гэхэдэ, нагаса баабай дурагүйдэбэ:

— Сайгаа юугээр һүлэхэбибди?

— Хюһаранаймнай һүмбэйе бултыень хурьган уухагүйл, — гэжэ би һөөргэдэбэб.

Һүүлэй һүүлдэ хюһаранай һү хара сайтай холёод, угжадаг болоо һэмди. Энэ ажалые би дуратайгаар хэхэб.

Могсогор заахан хурьгамни уданшьегүй бордойжо эхилбэ. Мининнгээ һайса наадаад, амитай амигүй хүн гэртэ гүйжэ ороходом, угдуудахи хаамжа соо хаалтатай байһан хурьгахан шэнгэхэнээр мааран, намайе танниһан шэнгеэр угтадаг бэлэй.

Хахад литрэй шэл соо һүтэй сай хээд, хаамжын үүдэхэниие нээжэрхидэгби. Мүнөөнэйхидэл адли резинэ хүхэлтэ тэрэ үедэ хаанаһаа олдохо һэм даа. Бүдэй тапархайгаар эжын оёжо үгэпэн арбан тээшээ һааян гоожодог хүхэлтые шэлэйнгээ хоолойдо углаад орхидогби. Сүлөөдэ гараһан хурьган намдаа дүтэлэн ерэжэ, шэлтэй ундаяа амтатайгаар хүхэхэ үедөө бишыхан һүүлээ эжэ эхигүй борбогонуулха. Садамсаараа, тад ондоо болошохо. Гэр соогуур дэбхэржэ ябаад гүйхэ. Энэ тэрэ юумэ үндэжэ үзэхэ. Хүхижэ ерэхэдээ, нагаса баабайн орон дээрэ һүрэжэ гарашадаг. Үбгэжөөл энэниие харамсаараа, ухаа алдажа, ялтарган ошодог:

— Энэ бузаршни шээжэрхихэнь. Хаа саашань!

— Үгы, би хурьгантаяа үшөө наадахам, — гэжэ минии хушуугаа һунаахада, нагаса баабайм һанаа алдаад, юушье хэлэдэггүй. Шала дээрэ хэбтэһэн намайгаа хурьгамни тойрохо, шэхыем гэжэгынтэйгээр хүхөөд, хазаад абадаг. Бишье тэрэнээ бажууха балбахаб. Хоёр шэхэнэйнь хоорондо, эгээл дунынь маажажа эхилхэдэмни, үбгэн дураяа гуташадаг:

— Бү маажа гэгшэ бэшэ гүб? Мүргэдэг болошохо!

Хурьгамни уданшьегүй үбһэ шэмхэлдэг, уһа зааха уугаад, тархияа һэжэрдэг, турьясгаадаг болоо һэн. Тиибэшье минииингээ үгэдэг үндые мартадаггүй, хажуудам тоборжо ерээд, гарнуудыем ээлжээгээр үндэсэгөөн байдаг. Үнөөхи шэлтэй һүеэ бэдэрнэ гээшэ.

Зүлгэ ногооной бултайжа, зээрэг хурдан зэрэлгээнэй наадажа эхилхэдэ, хүршынгөө хонидые дахаад, хурьгамни бэлшэдэг болобо. Үшөө һүрхэй юм һэн. Үдэшэлэн бэлшээриһээ ерээд, хорёогой үүдэндэ зогсонхой, һураагай хоорондуур тархияа хэжэрхёод, маарасгаан байдаг. Үйлсөөр үнгэржэ ябаһан һамгад тэрээниием магтаха:

— Энэмнай Галданай хурьган гү даа?

— Эмэ хурьган ха юм. Ёһоорхон хонин болохо. Харыш һүүлыень.

— Ута нооһотойл. Дулаахан шагабша үмдэжэ, Галдамнай сэнгээл гээшэ.

Энээниие дуулаһан би досоогоо бүтүүхэн хүхижэ, хорёогойнгоо үүдэ нээгээд, хурьгаяа оруулхаб. Гэрэмни яһала томо болошоо. Носоод, ноолоод һалахагүйдэм, намайгаа заримдаа тарайса мүргэжэрхихэ. Укашоод хэбтэһэн минии дээрэ ерээд, урдахи нэгэ хүлээрөө таб-яб гүүлэн, газар дэбһэхэ.

— Үбшэнтэй гү? Болихош, — гэһэн мэтээр намайе хараад, юушьеб шэбэнэхээ һанаһандал шэхэндэм уралаа дүтэлүүлдэг. Дураяа гутаһан минии хургаараа гэдэһэ руунь хадхажархихада, ондого ондого харайгаад, саашаа ябашадаг.

Зун болоһоор хурьгамни гэрэй газаа хонодог болоо һэн. Үүр хираанаар бодожо, үнеэгээ һааха үедөө эжымни хурьгыем хорёоһоо гаргажа, хүршэ айлай хонидтой хамтаруулан, бэлшээри тээшэ туудаг бэлэй.

Нэгэтэ Мэжэд хүбүүн манайда гүйжэ ерэбэ. Намайе дуудажа газаа гаргаад, һониниие дуулгаба:

— Үглөөдэр эндэмнай суглаан болохонь.

— Юун суглаан бэ?

— Колхознай самолёдой мүнгэ суглуулжа байна. Хүнүүд мүнгэ үгэнэ.

— Ямар самолёт? — гэжэ бинь гайханаб.

— Немецүүдые бомбодохо самолёт ааб даа. Тэрэ манай суглуулһан мүнгөөр самолёт хэгдэхэ гэнэ.

— Немецүүдые бомбодохо гэжэ гү?

— Тиимэ ааб даа. Миниишье баабай тэрэ самолёдто һууха аалам.

— Шинии аба лётчик юм аал?

— Бэшэ. Тиимэшье һаа... — гэжэ Мэжэд үг-маг гэбэ. Шинии баабай хэн юм?

— Мэдэнэгүйб.

— Һэ! Минии аба үхэр буушан юм. Тиибэшье лётчигой һургуулитай болоод, тэрэ самолёдто һуугаад, немецүүдые һайса бомбодохо.

— Хэр томо юм тэрэ бомбо?

Намһаа хэды аха һэн хойноо юу хээ үлүү мэдэхэ гэжэ һанаһан Мэжэд хүбүүмни түр зуура дуугүй болон зогсошобо. Һүүлдэнь иигэжэ сэсэрхэбэ:

— Үхэрэй шэнээн байгаа ёһотой.

— Аяар үхэрэй шэнээн гү?

— Тиимэ бэшэшье һаа, сохом лэ шинии хурьганай тухай байха, — гэжэ тэрэм таамаг табиба. — Танайхин хэды түхэриг үгэхэбта? Манайхин мянган түхэриг үгэхэмнай. Үглөөдэр болохо суглаан дээрэ мүнгэ суглуулхань.

Бишье абяагүй болошобоб...

Үдэшэлэн нагаса баабай эжы хоёрһоо иигэжэ асуубаб:

— Манайхин хэды мүнгэ үгэхэбибди?

— Юун мүнгэ? — гэжэ нагаса баабай һонирхобо.

—Тэрэ самолёдто ааб даа.

— Баабай, — гэжэ эжым аалихан дуугарба. — Манай колхозойхид самолёт бүтээлгэндэ мүнгэ суглуулжа байна.

— Айл бүхэн үгэхэ юм гү? — гэжэ нагаса баабай эрхиеэ хүзүүнһээ абана.

— Арга шадалаараа үгэхэ юм ааб даа.

— Үгэхэ гэхэдээ, мүнгэгүй һэмнайбди, — гээд, нагаса баабай уруу дуруу болоно.

— Малшье үгэхэдэ болохо гэнэ, — гээд, эжымни нэгэ жэгтэйгээр, юушьеб хүлеэһэн, зүрхэ алдаһан мэтээр нам тээшэ хараба. — Галдамнай юун гэхэ байгаа юм?

— Юун, юун? — гэжэ би үндэгэшэбэб.

— Үнеэнэйнгээ ганса тугал үгэжэрхихэгүй хаямбибди. Тэрэ шинии... — гээд, эжы дуугүй болошобо.

— Хурьгыем үгэхэ гэжэ гү?

Досоом нэгэ муу шэнги болоодхибо:

— Үгы, үгы! Хурьгаяа үгэхэгүйб!

— Теэд юугээ үгэхэ зонбибди? Мүнгэгүй байна бэшэ гүбди. — гээд, эжы буруу харашаба.

— Жаалда даа. Хүнүүдэй үгэжэл байгаа хада, үгэхэ хэрэгтэй. Жигжидтэн харуу хатуу, хяһуур нарин гэлсэнэ бэзэ даа, — гэжэ үбгэжөөл һанаагаа зобоно.

(Түгэсхэлынь удаадахи номерто гараха).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 105 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан дээрэ М. А. Сусловай хэһэн элидхэл (эхин).

Хоёрдохи хуудаһанда. «Шэнэ газар амидарба» — Л. Неретинагай репортаж. «Юговтанай бригада» — В. Бадмаевай статья. «Манай гол баялиг» — Н. Поповой статья. «Голодоһо гаргагшад» — П. Кобушевай статья. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Гурбадахи хуудаһанда. М. А. Сусловай элидхэлэй түгэсхэл. «Дайшалхы болон ажалай баатаршалга» — Б. Халтановай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Спорт. Социалис оронуудаар Хилын саана. Мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Фронтовигууд хэшээл үнгэргэнэ». 10.35 — «Ородой аяншалагшад ба шэнжэлэгшэд». 11.05 — М. Шолохов. — «Шэнэ газар хахалагдаа». 12.10 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 12.40—12.50 —Забһарлалга. 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Ребята с Канонерского» — уран һайханай фильм үхибүүдтэ харуулагдаха (үнгэтэ). 14.15 — Венгриин национальна филармониин оркестр наадаха (үнгэтэ). 14.45 — Телевизор харагшадай асуудалнуудта СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев харюусана. 15.15 — Москвагай академическэ В. Маяковскиин нэрэмжэтэ театрай фильм-зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха. Э. Брагинский, Э. Рязанов, «Суг ажаллагшад». 17.30 — «Түбэй телевидениин ба радиогой ехэ симфоническа оркестр Японоо» (үнгэтэ). 18.30 —«Время». 19.00 — 19.10 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.10 — «БАМ». Хүнүүд тухай» — Улаан-Үдын студиин киноочерк. 19.35 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.45 — «Суг ажаллагшад» — фильм-зүжэг». 22.00 — Асуудалнуудта В. Г. Афанасьев харюусана. 20.30 — «Залуушуул гэһэн дамжуулга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ 18.25 — «Дайнай жэлнүүдэй дуунууд». Буряадай гүрэнэй Ленинэй орденто оперо, балетэй театрай артистнарай концерт.

«Орбита». 19.10 — «Мүнөөнэй эрдэм наука».

Улаан-Үдэ. 19.45 — Телевизионно һонин. 20.05 — «Сэлэнгэ» — тележурнал (буряадаар). 20.50 — «Хүн ба хуули».

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикадамнай үүлэтэйшэг байха. Зарим газарнуудта багаханаар бороо орохо. Баруун тээһээ секундын 12—18 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Байгалай эрьеэр, Захааминай, Түнхэнэй, Ахын аймагуудта 3—8, бусад аймагуудта 7—12 градус дулаан болохо. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 0—2, үдэртөө 10—12 градус дулаан болохо.

Апрелиин 24-һөө 29 болотор нэгэ бүрхэжэ, нэгэ сэлмэжэ байха. Апрелиин 24-дэ багаханаар шииг нойтон унаха.

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО — ХИЛЫН СААНАҺАА

АФИНА

КПГ-гэй ЦК-гай ХАНДАЛГА

ТАСС

Фашизмые дараһаар 30 жэлэй ойн оршожо байһантай дашарамдуулан, Грециин Коммунис партиин Центральна Комитет грек арадта хандаһан хандалга гаргаба.

Хархис ба империализмын зээрхэг түримхэй хүсэнүүдые демократиин, социализмын хүсэнүүдэй илаһан ушар түүхэтэ ехэ удха шанартай байна гээд тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ. Тиимэһээ илалтын үдэр бүхы демокрадуудай, фашизмда эсэргүүсэн тэмсэгшэдэй, демократиин, национальна бэеэ даaһан байдалай, эб найрамдалай ба социализмын түлөө тэмсэлшэдэй һайндэр болоно.

Арад зон фашизмтай баатарлигаар тэмсэхэдээ, ехэ хохидолдо ороһон байна. Тиигэбэшье Ленинэй агууехэ партяар хүтэлбэрилэгдэһэн совет арад, тэдэнэй алдарта зэбсэгтэ хүсэнүүд тэмсэлшэдэй манлайда ябаа гээд хандалга дотор тэмдэглэгдэнэ.

ПРАГА

Чилиин арад илахал

ТАСС

Чилиин Коммунис парти фашизмда эсэргүүгээр тэмсэдэг ороной түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдтэй бата холбоо барисаа тогтоонхой юм гээд Чилиин Компартиин ЦК-гай Политкомиссиин гэшүүн В. Тейтельбойм «Руде право» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Мүнөө Чилиин арад зоной олонхинь сэрэгэй хунтада эсэргүүгээр тэмсэнэ.

Ороной хүдэлмэришэн анги арадай эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй манлайда ябана. Чилиин бүхы хүн зон хүдэлмэришэн ангиие нягтаар тойрон жагсана.

Мүнөө үедэ фашизмда эсэргүү хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ ябадал фабрика, заводуудта, хүдөө нютагуудта, һургуулинуудта улам үргэдэнэ гээд В. Тейтельбойм хэлэбэ.

Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын хүдэлөөн ехэ удха шанартай байна гээд КПЧ-гэй ЦК-гай Политкомиссиин гэшүүн хэлэбэ.

ПЕКИН

Пекиндэ уулзалга болобо

ТАСС

Мао Цзэ-дун хани ёһоной албанай хэрэгээр КНР-тэ ерээд байһан Корейн Ажалай партиин ЦК-гай генеральна секретарь, КНДР-эй президент Ким Ир Сен түрүүтэй КНДР-эй партийно-правительственна делегацитай уулзажа хөөрэлдэбэ гээд Синьхуа агентство мэдээсэбэ.

ЛЕНИНЭЙ НЭРЭТЭЙ БАТА ХОЛБООТОЙ

БРАТИСЛАВА. В. И. Ленинэй түрэһөөр 105 жэлэй ойдо зорюулагдажа, пролетарска революциин агууехэ вождиин, Совет гүрэнэй үндэһэ һуури табигшын ажабайдал ба ажал ябуулга тухай фотоальбом олон хэһэгээр Словакида хэблэгдэн гаргагдаа.

КПСС тухай, партиин XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программын бэелүүлэгдэжэ байһан тухай, чехословак-совет харилсаа холбоон тухай хөөрэһэн фотодокументнүүд альбом соо оруулагданхай.

УЛААН-БААТАР. Монголой Арадай Республикын Гүрэнэй хэблэл В. И. Ленинэй гурбан томһоо бүридэһэн шэлэгдэмэл зохёолнуудай хоёрдохи номые монгол хэлэн дээрэ барлан гаргаба. «Гүрэн ба революци», «Совет засагай ээлжээтэ зорилгонууд», «Апрелиин тезисүүд», дэлхэйн пролетариадай вождиин бусад хүдэлмэринүүд тэрээн соо оруулагдаһан байна.

БУХАРЕСТ. 1944 онһоо гэхэ гү ,али фашис дарлалта мүлжэлгэһөө ороной сүлөөлэгдэһэнһөө хойшо Румынида хэблэгдэһэн В. И. Ленинэй зохёолнуудай ниитэ тираж 7 миллион шахуу хэһэг болонхой.

Уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин агууехэ вождиин бэшэһэн бүхы зохёолнуудые социалис Румыниин хүн зон түрэлхи хэлэн дээрээ уншаха аргатай болоо. В. И. Ленинэй зохёолнуудай дүүрэн суглуулбариин һүүлшын том 1970 ондо хэблэгдээ һэн.

СОФИ. Ленинскэ ажалай үдэр гэжэ эндэ нэршэһэн апрелиин 20-ной воскресниктэ Болгариин бүхы хүн зон хабаадаба. Тэрэ дэлхэйн пролетариадай вождиин түрэһөөр 105 жэлэй ойдо зорюулагдаһан байгаа.

БАГДАД. Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 105 жэлэй ойдо эмхидхэгдэһэн выставкэ «Лениндэ зорюулагдана» гэһэн нэрэтэйгээр эндэ нээгдэбэ.

(ТАСС).

ХАНОЙ

РЮВ-эй МИД-эй мэдүүлгэ

ТАСС

Өөһэдынгөө хүдэлмэрилэгшэдые Холбоото Штадуудай Урда Вьетнамһаа гаргахые, Холбоото Штадуудтай эдэбхитэйгээр харилсан ажаллаһан Урда Вьетнамай хүн зониие ороноо гаргажа абаашахые США-гай эрмэлзэжэ байһантайнь дашарамдуулан, Урда Вьетнамай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерство байгша оной апрелиин 20-до мэдүүлгэ тунхаглуулаа.

США-гай правительствын иимэ ябуулганууд Тхиеугай захиргаанда сэрэгэй нэмэлтэ туһаламжа үзүүлхэ, Урда Вьетнамай хэрэгүүдтэ сэрэгээр хамааралсалгаяа үргэлжэлүүлхэ, дахуулнуудай сэрэгүүдые аршалан абарха гэһэн удхатай гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Эдэ ябуулганудынь Урда Вьетнамай бүхы хүн зоной эрилтэ хүсэлэнгүүдтэ таарахагүй байна.

ХАНОЙ

Патриотическа хүсэнүүдэй уряа

ТАСС

Энэ холбооной эмхидхэгдэһээр долоон жэлэй ойдо зорюулагдаһан Урда Вьетнамай национальна, демократическа, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Союзай ЦК-гай үргэдхэгдэһэн пленум сүлөөлэгдэһэн районуудай нэгэндэ болобо. Энэ патриотическа эмхи Урда Вьетнамай арад зоной түрүү үзэлтэй түлөөлэгшэдые зэргэнүүдтээ нэгэдүүлдэг юм.

Эб найрамдал, бэеэ даaһан байдал, демократи, арад зоной ажана байдал, национальна эблэрэлгэ хангахын тула шэнэ, таарамжатай һайн байдал Урда Вьетнамда тогтожо байна гээд пленум тэмдэглээ.

Хотын хүн зоной түлөөлэгшэдэй, политическэ ниитын ба шажанай эмхинүүдэй хамтын хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулна гээд пленум заaһан байна.

Саашадаа илалтануудые туйлахын тула сайгон зонодо восстани хэхэ зорилготойгоор зэргэнүүдээ нэгэдүүлэн бэхижүүлхыень арад зониие, сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдые, нэн түрүүн хотын хүн зониие пленум уряалба.

НЬЮ-ЙОРК

УРДА ВЬЕТНАМДАХИ ВАЙДАЛ

ТАСС

Нютагай хүн зоной туһаламжа дэмжэлгээр Сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд эрье шадарай Биньтуи гэжэ провинциин гол хото — Хамтанда шэбээлһэн сайгон сэрэгүүдые үлдэн намнаба. Мүнөө Тхиеугай захиргаан Сайгон хотоһоо зүүн-урдуур 65-дахи километртэ байдаг Вунгтау гэжэ ори ганса портые мэдэлдээ байлгаһаар.

Апрелиин 21-нэй үглөөгүүр арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд Сюанлок хотодо эшээлһэн дайсанай бүлэг сэрэгүүдые усадхан үгы хэжэ энэ хотые эзэлһэн байна. Сюанлок хотые эзэлхын түлөө байлдаануудай үеэр Тхиеугай 18-дахи дивизи, 3-дахи танкова корпусой частьнууд һамна бута сохигдоо. Энэ хадаа мартын эхинһээ хойшо Урда Вьетнамда сүлөөлэгдэһэн 21-дэхи провинциин түб болоно.

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Тхиеугай захиргаанда сэрэгэй туһаламжа дэмжэлгэ үзүүлэлгые американ олониитэ, хэблэл эрид буруушаана. «Вашингтон пост» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, эдэ үдэрнүүдтэ олон американецууд конгрессэй гэшүүдтэ бэшэгүүдые эльгээбэ.

УНШАГТЫ, һонирхохол байхат

«ДЭЛХЭЙН ОРОЙДО» ДЕСАНТ БУУЛГАГДАХАНЬ

ЭГЭЭЛ өөрсэ байдалд[...] нэй бэе махабадай [...] дададаг тухай асуудалнууд[...] дищиные хододоо һонирху[...] даг юм. Эгээл гүнзэгыдэ, [...] үндэр дээрэ гэхэ гү, али [...] температурада хүн ажалл[...] ажаллаха аргатай гээшэб?

Эдэ асуудалнуудта хар[...] үгэхын тула Таджикистан[...] научна экспедици эмхидхэ[...] һаяар тэрэнь Баруун-Хой[...] Памир ошохо юм. Дэ[...] дээрэ анха түрүүн далайн [...] рууһаа дээшэ 6.100 метр [...] дэртэ удаан саг соо бай[...] туршалга, шэнжэлгэ хэх[...] — 5 мянган метр хүрт[...] үндэртэ хүнэй бэе махабад[...] дададаг байһан тухай [...] мэдээжэ болонхой, — [...] экспедициин хүтэлбэрила[...] медицинын эрдэмэй канди[...] В. Белкин ТАСС-ай корр[...] пондентдэ хэлэбэ. — Энээн[...] саашадань шэнжэлхэ [...] худэлмэримнай гол зори[...] болоно. Памирай орьёл ор[...] гараха дүршэл ехэтэй бо[...] эрдэмтэд-медигүүд үндэр уу[...] дахи лабораторидо ошожо [...] дэлхэ байһаниинь элитэ.

«АЛТАН КАРЕТЭ» БАТУМИ ЕРЭБЭ

ИНДИИН океан [...] рейстэ ябаһан Грузин[...] һашад һаяхан бусажа [...] Тиихэдээ юрэ бусын [...] бусаба — 5 мүнгэнэй [...] хоёр бишыхан мэлхэй бар[...] асарба. Морягууд [...] Батумиин аквариумай [...] мэрилэгшэдтэ дамжуулаа. [...] хомор дайралдадаг, [...] иимэ мэлхэй эрдэм нау[...] «алтан каретэ» гээд нэр[...] дэг юм гэжэ эрдэмтэд [...] руулһэн байна. Наранһаа [...] тан элшын сасарһан [...] һолонго татажа байдаг [...] һанайнь түлөө иигэжэ [...] һэн байгаа ха.

Мүнөө тэдэ мэлхэйнүүд [...] дэмтэдэй адагалалга доро [...] на. Индиин океанһаа асар[...] һан мэлхэйнүүд шэнэ бай[...] даа дадаад, шэгнүүрээ түр[...] нэмээжэ байнхай.

Манай орон доторхи [...] ехэ аквариумудай нэгэн [...] лохо Батумиин аквариу[...] океан, далайн 500 гаран [...] тад амидардаг юм. Эдэ[...] олзоборилгын хэр үнэтэй [...] тэй байһыень, дабхагүй [...] соо, тодорхойлон хэлэбэт, [...] рэмүүд соо амидарха, [...] рилэгдэхэ аргатай байһ[...] шэнжэлнэ.

БАЙГААЛЯАР БИ[...] БОЛГОГДОО

БОЛГАРИИН Видинск[...] рүгто хүрөө һаатнай, [...] градчик гэжэ багахан [...] ошохые таанадта заабол [...] шэлхэ байха. Энэнь респ[...] каһаа холо саагуур алда[...] хай. Хото шадарай хангил[...] сагайда үе саг, һалхин [...] лэн һайхан хото бүи бол[...] байна. 15—20 метр үндэр [...] мэй хананууд, башнинууд [...] рөөтэйгөөр харагдана. [...] юрэ бусын хотодо амид[...] амитадай, үльгэр онтохо[...] хэлэгдэдэг мантан томо [...] нэй дүрсэнүүд эндэ тэнд[...] рагдана. Боро хара[...] үүрэй сайхада эндэ [...] үзэсхэлэн һайхан байда[...] жо байһан наранай гэр[...] байгаалиин бүтээһэн ску[...] ранцудые бүри гоё бол[...] Хэдэн мянгаад болгар[...] риин аяншалагшад жэ[...] Белоградчик дээгүүр [...] даа, газар дорохи үзэсх[...] залнуудаараа алдаршаһ[...] гура гэжэ агы нүхэн соо [...] жо харадаг юм. Тус ра[...] шэмэглэхэ генеральна [...] Видинскэ окружной Сов[...] талаа. Шэнэ отельнүүд, [...] нютагай шэнжэлэлгын [...] эндэхи эгээн лэ үндэр [...] гэдэг хяра оройдо гара[...] жэн харгы бариха [...] түсэб дотор хараалагд[...]

«ТАКСОТОН» — ЭЭ[...] ТААРУУ, ҺАЙН [...]

Таллинай таксо[...] паркда диспетчерскэ [...] холбооной «Таксотон» [...] түхеэрэлгэ хэрэг[...] эхилбэ.

Радио ба телефонно [...] хез холбооной ашаар [...] моторно паркын [...] замда ябаһан бүхы так[...] дые — 800 хүрэтэр [...] хүтэлэн жолоодожо [...] байна.

Энээнэй ашаар парк[...] дэлмэри гуримшуулан [...] руулагдаа.

(ТАС[...]

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ[...]

Манай адрес, тел[...]

г. Улан-Удэ, ул. Лен[...] Телефоны: редак[...] 2-54-54, приёмная—[...] зам. редактора — [...] зам. редактора — [...] отв. секретаря — [...] секретариат — 2-68[...] делы: партийной жи[...] 2-60-91, сельского [...] ва — 2-64-36, 2-63[...] паганды и агитаци[...] промышленности [...] тельства — 2-61-35, [...] ского строительства [...] 2-69-58, культуры [...] 2-60-21, писем и сель[...] 2-67-81, информ[...] 2-34-05, обществен[...] ёмная — 2-56-62, [...] бюро — 2-57-63, кор[...] ская — 2-35-95, фото[...] тория — 2-33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02389. Заказ №[...]